

Poština plačana v gotovini.

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

5

Pomen univerze v Ljubljani

za Slovence in državo SHS

(Nadaljevanje.)

Razlogi, ki so bili odločilni za ustanovitev popolne univerze v Ljubljani, v toku 9 let, kar zavod deluje, na svoji tehtovitosti niso niti najmanj izgubili, pač pa se je moč razlogov za neokrnjeni nadaljnji obstoj univerze okrepila, a nada, ki se je v novi zavod stavila, v celoti opravičila.

Univerzitetni inštituti, seminarji, laboratoriji itd. imajo sloves moderno urejenih znanstvenih zavodov. Domači in tuji strokovnjaki so to opetovano priznavali ter se čudili, kako je bilo v kratkem času in ob skromni dotaciji mogoče to delo izvršiti. Ljubljanski univerzitetni nastavniki so smotreno organizirali znanstveno delo v Sloveniji ter ga z lastnimi prispevki podpirali. Ustanovili so več strokovnih periodičnih publikacij ter izdali v letih 1919—1927 nad 1070 spisov (knjig in člankov v domačih in tujih revijah), kar je treba tem bolj vpoštevati, ako se pomisli na izredne razmere, v katerih mora ljubljanska univerza delovati.

Število dijakov (okoli 1400) se giblje v mejah, ki omogočajo dijakom prepotrebni kontakt s profesorji ter smotreno izrabljanje znanstvenih sredstev.

Izdatki za univerzo v Ljubljani nikakor niso preveliki, marveč so izdatno premajhni,

zlasti, ko jih primerjamo z izdatki za osnovno in srednje šolstvo v Sloveniji, s tem kar Slovenija na davkih državi faktično plačuje in s tem, kar izdaja država iz svojih dohodkov za univerze sploh.

V popolnem nasprotju s temi činjenicami, v veliko začudenje domače in inozemske javnosti in na opravičeno ogorčenje slovenskega naroda so se že prvo leto po ustanovitvi skušali uveljaviti poloficiozni glasovi za okrnitev ljubljanske univerze in je prinesel nato skoro vsak novi proračunski načrt ljubljanski univerzi nevarnost ukinitve ali okrnitve.

Ta neprestana nevarnost je povzročila že dolgotrajnih posvetovanj med nastavniki in dijaki, vrsto mučnih intervencij, dijaških štrajkov, odvrčala profesorje in dijake opetovano za daljšo dobo od izvrševanja njihovega pravega poklicnega dela ter sejala na univerzi in v širokih masah slovenskega naroda nezadovoljnost, nezaupanje in ogorčenje.

Pri vsaki izmed fakultet ljubljanske univerze govorijo še specialni razlogi za njen neokrnjen obstoj.

(Dalje prihodnjič.)

Tiskovni sklad.

Naši prošnji za pomoč so se takoj v prvem tednu odzvali, nastopni dobrotniki:

Polšak Mici, Sromlje, 3 Din; Jenič Albina, Novo mesto, 10 Din; Krožek Sv. Pavel pri Preboldu, 36 Din; Rautner Mara, Šmartno ob Paki, 10 Din; Krožek Zagorje, 50 Din; Krožek Sv. Križ pri Ljutomeru, 26,50 Din; Zabukošek Neža, Store, 5 Din; Por Milka, Ljubljana VII., 2,50 Din; Krožek Moste, 30 Din; Košak Mici, Dob, 10 Din; Fran Lavtizar, Ljubljana, 40 Din. — Skupaj 223 Din.

Iskrena zahvala in prosimo še nadaljnje pomoči.

»Slov. orliška zveza« kot izdajateljica Vigredi.

Vseбина.

R. L. T.: Kakor brušena čaša, kakor roža skrivnostna	97	Od srca do srca:	
Večerni razgovori pri gospej Eli	98	Odgovori na pisma	115
Silvin Sardenko: Nedolžni	99	Vigrednica-gospodinja:	
Sl. Savinšek: Starokrščansko in bizantinsko slikarstvo	99	Gospodinjstvo	116
Franjo Neubauer: Majski klici	101	Jedilni listi	117
Tadeja: V maju	102	Naš vrt	117
M. Elizabeta: Cvetje trgala je zate	102	Higiena v domu	117
H. Brey-P. M.: Jožef, zvesti, ben David	103	M. Rožnikova: Lastnosti matere vzgojiteljice	118
Francka Zupančič: Rože Mariji	107	Rožanka: Kaj mora dekle vedeti o oliki	119
P. Krizostom: Prihod pomladi	108	Organizacija:	
A. Lebar: Preko vseh ovir	109	Sestre sestram	119
Francka Zupančič: Gozdič je že zelen	112	Iz orliške centrale	120
Francka Zupančič: Kraljica majnika	112		
Rožni dom:			
Francka G.: Ob pripravi na najlepši dan	114		

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

Leto VI — V Ljubljani, 1. maja 1928 — Štev. 5

R. L. T.:

Kakor brušena čaša, kakor roža skrivnostna.

Pogosto vas vidim, komaj dorasle, kako se vaš prožni, mladi korak zaustavi pri izložbah lepega, brušenega stekla, snežnobelega porcelana, z nežnim odsevom solnca in luči. Oči iščejo in izbirajo ter božajo ljubeče fine, prosojne obrise raznolikih čaš, vaz in kipcev.

Odkod ta ljubezen, če ne odtod, da ti čisti, brušeni, prosojni, snežnobeli, rahli, zdobljivi predmeti tako čudno odgovarjajo lepemu dekliškemu značaju . . .

*Bodi vsa čista in lepa, kakor brušena čaša iz najfinejšega stekla!
Bodi bela in trda, kakor je bel in trd lep porcelan, toda isti čas
bodi sprejemljiva za luč in solnce, kakor porcelan v nežnem odsevu
vrača poljube solnca in luči.*

Bodi vsa nežna, kakor zdobljivi kelih iz stekla in zopet vsa nedostopna kakor porcelan ne trpi dotike umazane roke . . . Bodi taka, sestra, sedaj je maj! . . .

Majska jutra so vsa rosna in prve rože dehte, živé, dihajo, šepetajo, molijo, se smejo in ihte.

Ves svet je poln hrepenenja in tudi majev cvet pozna te bolečine. Toda dotakni se ga z nepazljivo roko, izpostavi ga pekočemu solncu strasti, in ovene ti do večera.

Porcelan se ubije, rože se hitro ospo, dekliška čast je občutljiva.

Bela vaza in v njej majska roža, — nenapisana, nikoli izpeta pesem. Tvoja pesem, sestra — da lepo izzveni to bodi tvojega življenja maj! — Sestra, moj beli cvet, do tja naj te vodi Roža skrivnostna!

Večerni razgovori pri gospej Eli.

(Navzoči so: gospa Ela, njen soprog zdravnik, Magda, Marjanca, gospa Milica in Leon Ansgar; gospa Ela predstavi doktorju gospo Milico.)

MAGDA: Danes, stavimo nekaj, boste pa težko ušli vsem zankam, ki jih imamo nastavljene.

ELA: Saj časa ste imele dovolj, ko gospoda doktorja tako dolgo ni bilo.

MARJANCA: Saj je res grdo od njega, da je sedaj dva meseca izostal kar na lepem. Tako dolgo Vas še nikoli nismo čakali. Še enkrat, pa bova skregana.

LEON ANSGAR: Res se kesam, Marjanca, verjemite mi, da že zaradi prijateljstva z Vami, ne bom nikoli več tako nereden. Ampak sedaj sem bil pa res tako zaposlen, da prav nič nisem utegnil.

ELA: Danes so Vam pa pripravile toliko vprašanj, da boste revež, če jih samo polovico zavrnete.

LEON ANSGAR: Bomo že še videli. Sicer so pa usmiljenega srca in bodo v stiski in sili nekoliko popustile.

MARJANCA (bojevito): Prav nič ne in še gospa Milica bo z nami držala, kaj ne gospa?

MILICA: Če bodo tista vprašanja, ki smo jih same že toliko časa preudarjale in razmotrivale, potem na vsak način.

LEON ANSGAR: Močno me zanima, kakšna vprašanja so to.

MAGDA: Se še spominjate o čem smo zadnjič govorili?

LEON ANSGAR: Pač — o svobodni ljubezni. In če me spomin ne vara, je tudi gospodična Magda tuintam kako smelo trditev omejila in v marsičem popustila.

MAGDA: Tega prav nič ne tajim. Če me kdo prepriča z dokazi, se vedno vdam.

MILICA: Oprostite, da začnem jaz, četudi sem prvič danes pri Vaših razgovorih. Kako misli, gospod doktor, glede otrok v modernih družinah. V neki številki¹ »Ženskega pokreta« sem brala zanimiv članek in mnogo o tem razmišljala. V marsičem moram dati pisateljici z našega ženskega stališča prav.

LEON ANSGAR: Na priliko? Sicer je to zelo kočljivo vprašanje, vendar se mora tudi o tem govoriti in razpravljati, zlasti ker marsikatere tudi iz naših krogov bere take razprave.

MILICA: Predvsem trdi ta pisateljica, da so štirje filozofi nekrščanskega mišljenja, Marx, Lasalle, Engels in Bebel, več storili za osvoboditev žene, kakor vsi krščanski svetniki skupaj — kakor recimo sv. Peter, ki je rekel: naj žena molči v cerkvi, kar naj pomeni vse javno življenje, sv. Avguštin, ki je zagovarjal kupljivo ljubezen itd.

MARJANCA: No, kaj pravite na to — to je zgodovina!

LEON ANSGAR: Predvsem je lahko nekaj trditi, kar na videz izgleda zelo resnično, v resnici je pa navadna laž. Kolikor jaz vem, je izrek = naj žena v cerkvi molči, napisal sv. Pavel in ne sv. Peter. Če bi dr. Julka Chlapec-Đorđević malo bolj poznala sv. pismo, bi našla tudi pomen Pavlovega izreka, ki se noče vtikati v javne zadeve, ampak daje točasno potreben nauk krščanskim občinam. Glede sv. Avguština pa omenim tole, da lahko najdete v psalmih stavek: »Ni Boga« — toda takoj zraven stoji: »pravi nespameten v svojem srcu.« In to ima bistveno drugačno lice kot pa mali stavek sam zase. Slično bo pri sv. Avguštinu.

¹ 3. štev. 1928, stran 3. »Dr. Juka Chlapec-Đorđević: »Nešto k problemu racionaliziranja rađanja.«

Če bi navedla celoten odstavek o tem vprašanju, bi stvar seveda povsem drugače izgledala. Če jaz na priliko trdim, da je boljše izmed dvojnega hudega, izvoliti manjše zlo, s tem še nikakor ne odobravam zla samega. In slično sv. Avguštin, ko govori o kupljivi ljubezni, slično sv. Tomaž Akvinski, ko govori o suženjstvu.

MAGDA: Kaj pa prostost žene in moderni filozofi? Tega menda ne boste tajili, da je žena v njih načelih našla mnogo več umevanja kot pa pri krščanskih mislecih.

LEON ANSGAR: Gospodična Magda, tega pa ne samo ne tajim, ampak Vašim trditvam se samo smejem. Premalo namreč poznate zgodovino, da bi mogla o tem stvarno soditi. Marx, Engels in drugi so pač s svojimi nauki delavstvo in množice močno razgibali, toda vse te zahteve, ki jih oni stavijo, pozna že evangelij. In če bi ljudje evangelij spolnjevali, bi teh zahtev ne bilo treba. In žensko vprašanje v tej luči je naravnost žalostno. Krščanstvo pozna Marijo in njen sijaj odeva vsako deklico, vsako ženo s posebnim, nežnim bleskom, ji daje odsev Madone.

MILICA: Kaj Madona, če je pa resničnost drugačna!

LEON ANSGAR: Z ženskim ponosom in dekliško častjo se zida morala in življenje. Če bi se žena povsod — doma in v javnosti zavedala svoje časti in da ni samo igračka, bi marsikaj bilo drugače.

MAGDA: Nazadnje je vedno ženska kriva.

ELA: Jaz gospoda doktorja nisem tako razumela.

ZDRAVNIK: To je sploh težko, toda zanimivo vprašanje.

LEON ANSGAR: Zato bomo to jutri zvečer nadaljevali — glejte, da boste pripravljene.

(Nadaljevanje sledi.)

Silvin Sardenko:

Nedolžni.

*Kako si lepa: kadar luč prižgeš
pred znamenjem na tistem kraju
in zraven solzo si otreš
preparana v dekliškem maju.
Kako si lepa!*

*Kako si dobra: kadar pred oltar
pristopiš s toplimi željami
in zraven deneš droben dar
prislužen s pridnimi rokami.
Kako si dobra!*

*Kako si sveta: kadar brez besed
odpuščaš krivde in krivice;
in preko ust se lije med,
ko mučijo te v duši vice.
Kako si sveta!*

*Kako si božja: kadar v beli dan
Gospoda spremljaš v beli vrsti
in zraven venec vernodan
med belimi se vije prsti.
Kako si božja!*

*Kako si rajska: kadar v svečah spiš,
poslušáš večno melodijo
in zraven se na smeh držiš,
kot da bi gledala Marijo.
Kako si rajska!*

Sl. Savinšek:

Starokrščansko in bizantinsko slikarstvo.

Kakor je prvotno krščanstvo v nravi in predvsem v notranjosti spreminilo ljudi tedanjega sveta in se ogibalo bleščobe ter razkošne zunanosti, je tudi v umetnosti povečalo mnogo več pažnje vsebini umetnine in manj njeni obliki. Na to dejstvo je mnogo vplivalo tudi preganjanje prvih kristjanov kakor tudi okoliščine, da je nova vera najprej našla največ pristašev med ubogimi, ki niso imeli dovoljno sredstev, ki bi jih mogli žrtvovati velikim umetnikom za visoko stoječe umotvore. Poleg tega ni možno v nobeni panogi umetnosti delati skrbno kar čez noč, pretrgati vezi z dotedanjo tradicijo, ampak gre kakor vse, tudi umetnost svojo pot položnega razvoja

Kar smo videli pri kiparstvu prvih kristjanov, najdemo tudi v njihovem slikarstvu: obleka je v prvih časih še vedno stara, prevzeta od Grkov in Rimljanov, način in uporaba slikanja je še vedno ista; ali nekaj novega je v teh umetninah: liki, ki so predstavljali prej mitološke osebnosti in dogoke, dobijo drug, krščanski pomen in služijo kristjanom v povzdigo duha in poveličevanje vere v pravega Boga. Slika, ki spominja n. pr. na pevca Orfeja po svoji obliki, ima zdaj pomen božjega Pastirja; poleg lire, ki jo drži v rokah, je na sliki jagnje. Če smo rekli zgoraj, da so bili prvi kristjani ubogi predvsem, zasledimo to v posledici, ker ni bilo denarja za velike umetnike in drag material, da so slike preproste, dasi po antičnih vzorcih oblikovane, grobo, včasih surovo izdelane. Ali za one, ki so jim služile v povzdigo duha, so bile dobre,

so pri njih dozežale svoj namen. Ta ubožnost v izdelavi pa ni izvirala ravno iz zgoraj navedenega vzroka, ampak mnogo iz splošnega propadanja umetnosti pri Rimljanih, ki smo jo omenili že pri stavbarstvu in plastiki tedanje dobe.

Toda razvoj je šel svojo pot in umetnost slikanja se je tudi pri prvih kristjanih pričela povzpeljati. Če so prej slikali že v poganstvu običajne motive z drugačnim, krščanskim pomenom, so pričeli sčasoma uprizarjati dogodbe in prizore iz sv. pisma, iz evangelijev in ustnega izročila. Vera se je širila, kristjani so pridobivali vedno bolj na moči in veljavi, izšli so iz katakomb zmagoslavno v svet in temu pohodu je sledilo tudi slikarstvo. Prej kraseče samo temna grobišča, v naglici in s preprostimi sredstvi preprosto izvajano,

Dobri pastir.

(Wilpert.)

je pričelo zdaj krasiti hiše bogatih privatnikov, cerkve in palače rimskih cesarjev. Strope in stene svetišč in privatnih poslopij so krasili med okraski in v polja razdeljenimi ploskvami prizori iz Kristusovega življenja, iz dejanj apostolov in svetnikov; posamične slike pripovedujejo o Kristusu kot Jezušku, igrajočem se, o njegovem krstu itd. Sv. Peter, prvi papež, je priljubljena, vzvišena osebnost slikarjem. Sicer se le polagoma izoblikuje poseben, samosvoj način izražanja teh osebnosti, ali razvija se in bliža usovršitvi.

Mozaik, ki smo ga spoznali že pri Rimljanih, prične služiti kristjanom v okrašenju cerkva in tudi privatnih poslopij, ki so bila po rimski navadi pogosto okrašena s temi sestavljenkami barvastih kamenčkov, je predmet ponašanja, ideal krščanstva.

Mozaiki, ki so jim za vzorce služile preproste, a vendar duševno profinjene slike iz katakomb, so te slike kaj lepo prilagodili ornamentalnosti svoji in se razvijali silno lepo tja v peto stoletje. V tej dobi pa je v to panogo umetnosti, ki je služila predvsem v ponazorovanje Kristusa in svetnikov, posegel s svojim vplivom tuj element, bizantinska umetnost.

Bizantinski mozaicisti, ki so bili pod vplivom razkošnega in ceremonijelnega cesarskega dvora v Bizancu (Carigradu), so v to umetnost zanesli tudi strogega ceremonijelnega duha. Že itak je v mozaični umetnosti težko dajati obrazom oduševljenega izraza; zdaj pa je pod bizantinskim vplivom padala ta izraznost v mrtvo šablono, ki je v njej omrtvela bizantinska umetnost.

Čeprav se je ta umetnost najbolj razvila v stavbarstvu, vendar je dovedla na visoko stopnjo tehniko mozaika in pa slikanje na emajl. Pa še na eno vrsto slikarstva je zelo vplivala in ji pomagala do pestrega razvoja: na tako zvano miniaturno slikanje, to je, okraševanje knjig z malimi sličicami. V rokopise so slikali posebno menihi, ki so se zelo širili ne le po vzhodu, ampak tudi na zapadu, prizore iz sv. pisma, dalje začetnice krasili z raznimi ornamentami. Ali v to panogo slikarstva je posegla cerkev sama, ki je predpisovala, kakšne slike smejo biti v teh rokopisih in tako omejila prosto fantazijo. Čeprav se je bizantinska umetnost skušala notri do 15. stoletja povzpeti iz omenjenih omejitev dvorne ceremonijelnosti, se le ni mogla prav prosto razviti. Ali obdržala se je notri v naše čase, vplivala na slikarstvo vzhodnih Slovanov, predvsem Rusov. To pa predvsem pod vplivom cerkve in njenih inštitucij, samostanov in menihov.

Franjo Neubauer:

Majski klici.

PRIDI, NEVESTA!

Pridi, Nevesta! Glej: v igred pregrinja
krasnih in mehkih nešteto preprog,
stkala priroda bogatega maja
vse za stopinje jih Tvojih je nog.

S svežimi šopki Te čakajo svatje,
zlato leskeče Ti jutranji zor,
slavnostne himne ob Tvojem prihodu
pevcev mladostnih prepeva Ti zbor.

Ti, ki od vseh milijonov izbral Te,
ki Te nad vse je povišal Gospod,
pridi v svetišča, pripravljena zate,
venča vesoljni jih zemeljski rod.

Pridi nevesta, od vekov izbrana,
v lučkah žari Ti najlepši oltar!
Kriilo poročno ožarja Ti sonce,
venec obseva Ti majniški žar!

MAJSKI ROŽI.

Popje rožino ogreje
majniškega solнца svit,
v popje dan za dnem močnejše
žar posije ognjevit.
Solnce s svojo vso toploto
rožino odpre lepoto.

Tvoje čudežno spočetje
žar ogreval je svetel,
v Tvoje, v popju skrito cvetje
z rajsko je močjo sijal.
In odprla Svoje liste
bele si, nedolžno čiste.

Zacvetela roža bela
v krasu si neznanem prej,
zemlja osa je zastrmela:
Take rože ni na njej!
Svit ne prebudi je majski,
žar vzgoji samo jo —, rajski!

SKRJANČEK SEM.

Škrjanček sem danes glasan,
dvigujem pod sinjo se plan,
pod solнца sijaj.
Srce mi drhti in trepeče,
prepolno nadzemeljske sreče
prepeva mi v maj.

Danes poje Ti ljubávl
Ti si v srcu jo vzbudila,
Ti si doignila mi krila,

da sem zletel do višav.
Greje me toplina maja,
vnema me bližina raja.
Blíže solнца je leskeč,
bliže tvoj mi je pogled.
Daleč ni srce mi Tvoje
in zato mi moje poje
kakor ptič lahak, droban.
Naj srce ostane góri,
Kjer so večne sreče dvori,
kjer je Tvoj kraljevi stan!

Tadeja:

V maju.

1. maja.

Danes je prvi dan majnika. Marija v oltarju se smehlja. Ne, še nikdar se ni tako lepo smehljala kot se danes, še nikoli ni bila tako lepa. Tiho gredo moje misli do Nje. Zanj in zase jo prosim. Naj vzame naju v varstvo, naj bo najina.

7. maja.

Pisal mi je, da pride. Lučko sem prižgala pri Mariji v znak veselja in radosti, za ljubezen njemu. Tako sem vesela, da čujem globoko v svojem srcu petje zvonov, da duša sama vriska in poje. Ves drugačen je svet! Vse je v cvetju, vse belo, češnja en sam cvet, travnik v solncu okopan. Srce ljubi in zato vidijo oči še vse lepše, zato Marija v oltarju še bolj blesti, zato so rože krog nje tako lepe, velike in bele, lilijsko bele. Zato so vsi ljudje blagi. Ker srce upa, ljubi hrepeni.

11. maja.

Sinoči sem še dalj kot navadno, ostala v cerkvi. Morala sem se pogovoriti z Njo, zahvaliti se ji.

Hvala ti Matjuška! Veš, da sem šibka, da je on še šibkejši, zato naju čujaj. Daj, da bo ogenj, ki je v najinih srcih — grel, ne žgal; da bo — koristil, ne škodil. Niti za hip ne odtegni svoje roke od naju, bdi nad nama Mati. Tebe ljubim in njega ljubim zato Te prosim.

17. maja.

Polovico majnika je za nami. Prebrzo minevajo dnevi, prekmalu bo sklep šmarnic. Rada bi, da bi se komaj pričel ta mesec, da bi ga uživala v solncu, v toplih njegovih žarkih, ki rode ljubezen, hrepenenje, dobroto, blagost srca. In človek je tako žejen ljubezni, srce tako hrepeni, duša želi biti dobra, blaga.

25. maja.

Tako lepo piše. Neštetokrat sem že prečitala pismo, na pamet ga znam. Ah! Tudi v trdo moško dušo je vtil majnik svojo toploto, lepoto, dal ji svojo pesem, jo poglobil! Zato so njegove besede lepše, kot kedaj prej, zato čuti globlje, zato so iz srca, trpečega in ljubečega privrele besede: »Prosil sem Marijo, da vzame v varstvo naju in najino ljubezen.« Misli vseh vrstic pisma so dobile in našle izliv v zadnjem stavku. Tudi njegovo srce je pobožala Marija s svojim pogledom.

27. maja.

Majnik se bliža svojemu koncu. Zadržala bi rada te dni, zadnje dneve, da ne bi nikdar minili. Zdi se mi, da sem ga preživela v enem samem trenutku, v enem samem hipu sem izmerila vso lepoto in trpljenje ljubezni.

V enem samem trenutku, ko sem stala pred Marijo, ki je vsa v lučicah blestela v oltarju, ko se je upognilo koleno pred njeno lepoto in so se trepetaje sklenile moje roke v molitev in vzdih: Marija. Vse obsegajoča molitev je bila ta besedica.

31. maja.

S kora doni ona znana, stara, a vendar tako lepa pesem: »Z Bogom, danes Marija pravi...«

Ne slovo, ker še boš in moraš ostati pri meni, pri naju. Da vihar ne zlomi vesla, sem ga dala Tebi, o božja Matjuška. Varno bo v Tvojih rokah in ni ga viharja, ki bi imel moč uničiti, kar je v Tvojem varstvu. Zato si najina in sva midva Tvoja, zato bo v srcu še ostal majnik nadalje...

M. Elizabeta:

Cvetje trgala je zate.

Cvet ob cvetu, luč pri luči,
z žarom je odet tvoj kip;
v vsaki lučki je življenje,
v cvetki vsaki živ utrip,
tvoja slika — pesem maja...
Vse dehti, pozdravlja, poje,
vse strmi v obličje tvoje,
sveta majniška Gospa!

In ti gledaš pestro cvetje,
ti raduješ se darov,
a vse dalje, dalje plava
tvoje roke blagoslov.
Tvoja misel išče eno...
njo, ki v sladki misli nate
cvetje trgala je zate,
sveta majniška Gospa.

Jožef, zvesti, ben David.

(Biblična povest iz Kristusovih časov.)

(Nadaljevanje.)

Nekega dne je stopil Jožef pred Mirjam, ki je silno prebledela. Ni ji segel v roke. Njegovi tresoči se roki sta se krčevito zarili v gube, kot da iščeta v njih opore. Od neprestanega bdenja in jokanja so mu bile oči udrtle in trudne. Bled in upadel je bil v obraz.

»Mirjam...«, je izdahnul in jo nepojmljivo trpeče pogledal.

Tako gleda umirajoča srna, je mislila Mirjam in ga boječe prijala za vročično roko.

»Jožef, zaupaj v Boga«, je prosila in močno zardela.

Večkrat je hotel Jožef začeti razgovor, globoko je požiral — glasu ni spravil iz sebe. In ni čutil, da so se mu oči orosile, ne — da polzi kaplja za kapljo preko njegovih izsušenih lic.

Tedaj se je Mirjam sunkoma okrenila, da skrije svoje solze. Rdečica na njenem obrazu se je umaknila ostri bledici. Poteze so govorile o velikem trpljenju njene duše. Široki črni rob pod njenimi očmi so odevale dolge trepalnice, ki so počivale na licih. Od zadržane bolečine so ji trepetale ustnice.

Brez besed sta se razšla.

Težko, utrujeno je stopal in Mirjam je vsa solzna gledala za njim.

»O Jožef, da bi smela govoriti...«, je vzdihnila. »Ena sama beseda... in tvoja tuga bi se izpremenila v veselje!«

Kot zlomljena se je sesedla na stol. Nepopisno je trpela. Srce ji je krvavelo za njim, ki ji je bil, po božji volji, med vsemi ljudmi najdražji... in k. je moral nad njo zdvorniti... je moral! O težko je, če dvomi človek nad nekom, ki mu je najdražji; če vidi razdejano svojo najsvetejšo sliko... In niti opravičiti se ne more, kajti njene ustnice zapira molk.

V globoki bolečini se ji je skrčilo srce. »Gospod, Gospod, ali je res tvoja volja? Kaj ne smem govoriti?... Ali moram gledati, kako trpi on, ki ga ljubim... in moram sama vse to trpeti?«

A vendar, dokler Bog noče, tudi ona ne bo razkrivala skrivnosti, ki je objela nebo in zemljo. Šaj pravi celo sv. pismo: »Dobro je čuvati kraljeve skrivnosti.« In to ni Mirjamina skrivnost! Njena usta zaklepajo: bogaboječnost, sveta sramežljivost in ponižnost.

»Gospod — zgodi naj se tvoja volja!« in beli roki je prekrizala na prsih. »Samo pošlji mu tolažbe in moči!... In ti... o ti, moj otrok in moj Bog..., ki si v najglobljem ponižanju skrit v naročju revne deklice... sladko moje dete... tvoja mati te prosi... tolaži Jožefa, zvestega... tolaži ga.« Naslonila je glavo na roki in je dolgo jokala.

*

Tudi Jožef je v tej noči klečal pred svojim ležiščem in jokal vsled prevelike tuge in srčne bolečine.

Odkar je bil videl Mirjam v vsej njeni vzvišenosti, mirno in čisto, kot od božanstva razsvetljeno, obdano z glorio neke nove časti, pa vendar vso deviško — je postala njegova zmedenost še večja.

Brez dvoma — tu mora biti skrivnost! O Jehova, kaj je z Mirjam? Kdo je ona? Višje bitje?... Da, saj je bila že kot otrok deležna posebne milosti božje. In domislil se je svoje zaroke, ko je Bog z lilijinim cvetom na njegovi palici čudežno govoril. In to bitje naj bi...

Prevzet od sramu je skrnil Jožef glavo v svoje dlani. Kaj je bil slep? In njegove sanje takrat?

In pomislil je na noč... tisto noč, ko je bila Mirjamina hišica obdana od luči in sijaja...

Njegov duh je trepetaje tipal dalje. Je tu... ali je v tem kakšna zveza? Zakaj se je prav sedaj spomnil besed Izaijevih: »Glej, devica bo...?«

V njem je zrastle v hipu velika slutnja in kot uničen je padel na obraz. »Elohim Adonaj! Če bi to bilo... če bi?... Mirjam, ti sveta, ti nedolžna, odpusti svojemu hlapcu! Nisem te vreden... o, nisem vreden, da diham v tvoji bližini! Jaz hočem... hočem te tiho zapustiti... četudi mi bo počilo srce... Mirjam, o Mirjam!«

Naenkrat se je njegova sobica razsvetlila. Jožef se je ves prestrašen vzravnal. Videl je isto svetlo prikazen, kot takrat v sinagogi. Srce mu je obstalo.

»Jožef, sin Davidov!« je spregovoril svetli sel. »Ne boj se vzeti k sebi Marije, tvoje žene...!«

Kot godba nebeških harf je prodrla v Jožefovo srce vsepremagujoča novica velike skrivnosti, »... s pomočjo sv. Duha... sinu Najvišjega...!«

Temo je razsvetlila luč. Okovi bolesti, ki so oklepali njegovo srce, so se razdrobili. In rešen, ihteč, vriskajoč je povzdignil Jožef, zvesti, roke k Bogu.

VI.

V grmičih oleandrov so peli že slavčki svoje sladke melodije, ko je hitel Jožef k hiši svoje blagoslovljene neveste. V njem je pelo: »Odpri mi, sestra, prijateljica, moja čista golobica! Kajti tvoja glava je polna rose in na mojih kodrih so nočne kapljice!«

Ali nekaj ga je težilo. Kako naj stopi pred oči prevzvišene? Boječe je odgrnil zastor, ki je zakrival njeno izbico, v katero je stopal vedno kot v svetišče.

In ni slutil, da je bila ta sobica resnično svetišče, posvečeno po navzočnosti Gospodovi v lilijsko čisti devici! Bolj sveto je bilo to bivališče, kot najsvetejši del templja — saj tukaj živi Bog — kot človek!...

Mirjam je klečala na molilniku, katerega ji je bil podaril Jožef. Njen nežni obraz je bil obrnjen proti temnejši strani, na lepih trepalnicah so kot rosa bleščale solze.

Šum njegovega koraka je povzročil, da je okrenila glavo. Ko je zagledala na pragu Jožefa, se je trudno dvignila. Nehote je uravnala z levico v gube pajčolan, tresočo desnico pa je pritisnila na razbijajoče srce. O Bog, ali se bo mučenje znova pričelo?

»Mir s teboj, Jožef,« je pozdravila, naslonjena na klečalnik.

Od vrat se je slišalo ihtenje in že je Jožef klečal pred njo in ji v pretrganih besedah govoril o trpljenju, obžalovanju in velikem veselju.

Odrešujoč vzdih se je izvil iz njenih prsi, bilo ji je, kot da je padel kamen z njenega srca. Njen obraz je vzcvetel, v neslišni molitvi je dvignila k Bogu svoje oči: »Gospod, hvala ti...« Nato jih je zaprla, kot da gleda v svojo notranjost, kjer kleči njena duša pred njenim otrokom. »O, sladko dete, ki si uslišalo prvo prošnjo svoje matere!... O dete...!«

»Mirjam, Mirjam,« je trepetal Jožefov glas in prihajal v njeno sanjavo zatopljenost, »oh, odpusti mi... nisem vedel, da... niti slutil nisem tvoje vzvišene časti. Ti... ti skrivaš v sebi Prorokovanega! O, kako naj si še upam... Od kje prihaja do mene milost, da sem tako počaščen...! Mirjam, ah, Mirjam!«

V strmečem spoštovanju je gledal njen obraz, ki je žarel v skrivnostni luči kot odsev božjega vrelca v njej. »Ti velika! Ti roža iz Jese! Ti lilija med trnjem! Blagoslovljena si med vsemi ženami...« Utihtil je, premagan.

Globoko, na purpurnordeča lica so se sklonile njene težke trepalnice. »Ne tako, Jožef,« je branila tiho. »Gospod je storil s svojo dekle velike reči! Jehova je izbral najnižje, da bo njegova dobrot, vsemoč in ljubezen tem svetlejšje vzplamtela. Jaz sem samo nevredna posoda njegovega usmiljenja, brez mojega zasluženja...! Vstani, moj Jožef,« je tiho zaprosila in se sklonila k njemu.

»Ne, pusti me pri tvojih nogah, ti mati mojega Gospoda... moja kraljica! Kot najzadnji hlapec ti hočem služiti, tebi in malemu Kralju... ako me še in če me še smatraš tega vrednim...« Vse to ga je pretreslo — jokal je.

Nalahko so spolzeli njeni prsti preko njegove sklonjene glave. »Ti zvesti!« je zašepetala. »Kaj te ni poklical Jehova, mnogoslavljeni, da boš čuval njegovega sina in sinovo revno mater?«

»Da, Mirjam, zdaj razumem. To je bil torej pomen njegovih lilij. Božje lilije boš čuval!« Nato ji je prvič pripovedoval o prividu, ki ga je imel v sinagogi in ona je, tiho prevzeta, poslušala.

»Mirjam, ti mati božja, ti izvoljenka božja, ... ali mi moreš odpustiti?« je prosil ponovno in močil njene roke z vročimi solzami.

»Tiho, dobri Jožef,« je odgovarjala ginjeno. »Jaz ti nimam česa odpuščati. Saj ti tega nisi mogel slutiti... težko si se boril... ti, ubogi, in jaz nisem smela govoriti. Bila je to težka preizkušnja Jehove. Zahvaliva ga, ker jo je končal.«

Bolj umirjena, je nadaljevala. »Jožef moj, radi mene si trpel in jaz sem trpela za tebe. Bolečine pa, katere skupno nosimo, spletejo močno vez krog nas.« Sklenila je roki, »veliko je Gospodovo delo na nas! O Jožef, kako bova ljubila ta nebeški zaklad; čuvala ga bova in molila, zvesto mu služila! ... Jožef, kako srečna sva postala med milijoni, ki zastonj žele videti Odrešenika Izraelovega!«

Zatopljena v brezmejni ljubezni, vsa prepojena z nadnaravnim blaženstvom, je razprostrla roki: »Moja duša slavi Gospoda in moj duh se raduje v Gospodu, mojem Odrešeniku! Kajti on je upošteval revščino svoje dekle...«

VII.

Preko Asohijske ravni, ki je sijala v mavričnih barvah vročega poletja, je Jožef pospešil svoj korak, proti Kapharnaumu. Pri tamkajšnjem lesnem trgovcu Canoju, je hotel kupiti kos žlahtnega lesa. Dobiti hoče nekaj izredno dragocenega, da bo napravil zibelko, ki bo vredna — božjega kralja. O, to bo vesela Mirjam, ki kraljuje zdaj na njegovem domu!

Od sreče so Jožefu bleščale oči, ko je mislil na prijetno delo, ki ga čaka. Vedno znova je iznašel kakšno posebnost, s katero hoče okrasiti Gospodovo zibko. Njegove misli so se z ljubeznijo poigravale s posameznimi izrezljanimi deli in z zibkinimi nogami, ki morajo zibati tako prijetno in rahlo, kot pozibavajo žitne bilke svoje klasje.

Jata pisanih ptičev je pregnala Jožefovo sanjavo. Začuden se je oziral krog sebe. Kaj je to resnično Asohijska ravan? O, pač. Pa ne samo ta; tudi Esdrelonska dolina in vsi vrtovi — vse je blagoslovljeno, kot še nikoli! Povsod le življenje, petje, cvetje, zorenje v nepopisnem bogastvu in krasoti!

Jožef je bil presrečen. Kako pa bi moglo biti drugače? ... Saj vsa narava čuti bližino svojega stvarnika, spečega v kelihu bele lilije! In zemljino srce čuti utripe njega, ki bo kmalu hodil po njej. Da, samo zato se raduje zemlja! »Sumite vsi valovi morja, raduj se ves zemeljski krog! Pojte slavo Gospodu vse vode in vsa drevesa vzklikajte pred njim, ker on pride — pride!«

Pobožno je sklenil Jožef roki in molil psalm Davida, svojega prednika: »Hvalite Gospoda s pozavnami, hvalite ga s harfo in citrami! Hvalite ga s trobento in rogom, hvalite ga z goslimi in flavto! Hvalite ga s svetlo-donečimi cimbalami. Vse, kar ima glas, naj slavi Gospoda!«

Medpotoma je ogledoval bajnolepo pokrajino, koje rodovitna dolina se je raztezala prav do Genezareškega jezera.

Občudujoč se je ozrl na mogočno cedrovo drevo. Cedrov les? ... Ne, biti mora še zlahknejši. Zitimov les! je pomislil in stopil hitreje. Kmalu je dospel v Kapharnaum.

»Zitimov les?« je začudeno vprašal trgovec. Niti cedrov les ti ni dovolj dragocen? Kaj si rekel zitimov les? Iz takšnega lesa je napravil Mojzes... Prav tako delaš, Jožef ben Jakob, kot če bi bila zibelka namenjena princu!«

»Mogoče pa bo za princa,« se je smehljaj tesar.

»Pravični Bog!« je vzkliknil Canoje. »Pa ne, da bi delal po naročilu kralja Heroda, ki biva zdaj v svoji zlati palači v Tiberiji? Saj se govori, da bo kmalu poročil princa Antipatra z vnukinjo Marijammno, katero je bil umoril. Mogoče bo dobil Antipater v dar zibelko kot je to navada pri Edomitrih.« Zvito je pristavil: »Mogoče je tudi, da bo Antipater prej spoznal rabljev meč kot pa poročno sobo! Govori se, da je zopet...« prestrašen se je prekinil: »Pravični Bog! ničesar nisem rekel! ... Herod ima še v hišah ušesa! ... Ali me boš izdal, o Jožef? Prav ničesar nisem govoril čez kralja. Saj so nam šale menda dovoljene!« Postal je bled in se je skrbno oziral okrog.

»Dobri Canoje, od mene se ne boj ničesar,« ga je pomiril Jožef.

»Ja, ja,« se je Canoje oddahnil, »ti si brez napak in me ne boš hotel uničiti. Ti si moder in pravičen, kot pravi sv. pismo: Globoka voda — so besede pravega moža in narastel studenček — je njegova modrost. Ti razumeš šalo, saj si se sam šalil, ko si se dejal, da bo zibka za princa. Pa bo najbrž za tvoj zarod, ko si se pred kratkim poročil!«

In nenadno se je bil domislil: »Slišal sem, da si iz Davidovega rodu! Ali je res? — Zakaj nisi tega nikoli povedal, o Jožef, sin Davidov?«

»Ali ima to s kupčijo kaj opraviti, Canoje? Kaj se mora to pri kupčiji omenjati?« se je smehljaj Jožef.

Canoje je presenečen plosknil z rokama: »El šadaj! S čim pa naj se človek počasti, če ne s takšnim prednikom? Naj ti Jehova da, da bo mali princ, za katerega boš napravil zibelko, nekoč mogočen in velik, kot je bil njegov prednik. Bog ve, če ne bo nekoč zasedel prestola svojega očeta Davida?!«

»To se more zgoditi,« je smeje odvrnil Jožef in mislil na globlji pomen teh besed. »Toda, sedaj mi pokaži les,« je prosil. Canoje se je kaj hitro vrnil in hvalil spretno svoje blago.

Jožef je plačal za les precejšnjo vsoto, nato pa se je vesel vračal z bremenom proti Nazaretu.

*

V prostih urah naslednjih tednov se je pričelo prijetno delo. Po risbah je kaj ročno meril, žagal, oblal in iz svilenogladkih, rdeče pobarvanih desk je nastala najdragocenejša zibelka, katero sta potem še Jožefovi večji roki izrezljavali. V stranici je izrezljal vitke lilije; ob vzglavju je blestel verz, iz najlepših črk sestavljen: »Spim, toda moje srce bdi!« K nogam pa je vrezal besede iz sv. pisma: »Glej, ne spi in ne sanja, ki nad Izraelom čuva!«

Z veliko gorečnostjo je izgotavljal Jožef svoj umotvor. Delal je skrivaj, ker je hotel Mirjam presenetiti. Toda bil je tako vesel, da bi se bil že večkrat skoraj izdal.

Ali Mirjam je bila že zdavnaj zapazila, le govoriti ni hotela o tem, da ne bi pokvarila Jožefu veselja. Dobri Jožef! Ti mnogozvesti! je mislila globoko ginjena. Kako se muči, dela in skrbi z neumorno ljubeznijo in než-

nostjo! ... O Jehova, v skrbnejše varstvo nisi mogel dati svojega sina in njegove matere!

Nato je obšla Mirjam žalost. Ubogi Jožef, ves tvoj trud je zastonj! Iz sv. pisma je le predobro vedela, da bo obljubljeni dete rojeno v Betlehemu. Kaj Jožef ni na to mislil? Mogoče je razumel, da mora biti le potomstvo iz Betlehema?

Njena usta so ostala zaprta. Bog bo že ob pravem času razodel svojo voljo.

(Dalje prihodnjič.)

Francka Zupancič:

Rože Mariji.

»Madona prečista, brezmadežna,
pred tabo trepeče lučka,
pred tabo moja duša trepeče
ko zemljo objema noč.

Madona prečista, brezmadežna,
daj mi ljubezni in daj mi sovraštva!
Ljubim naj vse, kar je tvojega,
ose naj sovražim, kar mojega
nekdaj je bilo, Madona!«

Vsaako leto v majniškem mraku cvetnoopojnega vzduha doni in kipi spev iz otroško nedolžnih src preko razsvetljenega oltarja Kraljice majnika, spev, kakor venec belih rož, poklonjen ji k deviškemu vznožju. In Ona, najsvetejša, najčistejša zaščitnica zre s smehljajem in milino na pevajočo mladež, na molitev zbranih.

Tudi jaz sem nekoč klečala med gojenkami v kapelici zavoda in s povzdignjenimi in s trepetajočimi rokami zrla Nje obličje, in srce je šepetalo:

»Glej, devica, moje srce je kakor bele rože, ki dehte pred teboj, ob tvojem vznožju; vse moje misli so bele, vse belo je moje hotenje in početje. In tako hočem iti tudi v žioljenje in taka vedno skozi žioljenje, brez madežev, brez trohice prahu na cvetju. Nič, nič ga ne sme omadeževati, nič, nič mu ne sme odvzeti bleska. Tvoj otrok hočem biti, živeti in umreti hočem, služč edino le tebi.« Morda nisem rabila prav teh besedi, toda prav take so bile moje misli in polne polne žive in frdne vere — da pač drugače ne utegne biti in ne bo nikdar.

Toda cesta žioljenja in kita belih rož! V ušesih topli zvoki godbe in sladkosrečen občutek v srcu — duša pa — še nepopisan list ...

In prišla je prva bol, oj, prva mladostna bol, neumljiva in tuja, da sem v plahi bojazni nenadoma tesno privila na grudi rože, vse moje bele, lepe, svelte misli; tako tesno, tako čuvajoče in pazljivo, da je takoj kanila na njih cvetni kras kapljica srčne krvi, enaka leskečemu rubinu ...

Ali dolga, dolga cesta in moj šop belih rož!

Prišla so prva razočaranja mladosti, trdo kamenje na samomočno priporjeni poti, prišlo je grenko nespোরazumljenje, odpoved in odrekba, in vsakokrat se je utrnila rdeča kapljica srčne krvi v čašo mojih belih, bolešno dehtečih rož. In oj, ubite, mrtve vse svetle misli, in toliko sem vendar upal! Tako vse, vse drugače je prišlo in drugačno je postalo žioljenje. Temne misli in še temnejše slutnje so rile v srcu in ga brazdile kakor valove viharji globoko jezero. Mati, Devica, si me zapustila, zavrgla, izločila iz vrst svojih varovank? Zakaj, oh zakaj moram prav jaz potovati trudna in sama v prahu vsakdanjih cest, v prahu zasovražanih dolžnosti, med neljubečimi ljudmi, da ti ne morem in ne morem ohraniti niti ene izmed rož mojega šopka snežnobe? Niti enega neomadežnobelega cveta uresničenega ideala? Ej rože, rože moje bele, s kapljicami srčne krvi porošene, s prahom oskrunjene, so mi trepetale in gorele v rokah. Od trnja izkušnjav krvavo ranjeno srce, strfi

upi in uničene nade so jadikovale, izgubljena ljubezen se je smehljala bridko v solzah in samotne, sivotemne ure obupa in mračnih misli so me vleklo črez ostrorobato kamenje... dalje... dalje... in vsako, vsako je kanilo vročo, rdečo kapljico v uboge, uboge čaše rož Marijinih. In kakor so prihajala in odhajala leta, vedno več in več kapljic je curljalo in okrvavljalo — vmes kapljice bridkega kesanja in mnoge nezadoščene krivde srca. Zamrla je vera, nekdanj živa in priskajoča vera moje duše; kdaj je že umrla! Vera, da poneseš služoč Materi-Devici belo kito rož — in ji jo položim k nogam in ji poklonim dar, prazničen dar svojega življenja. In prišla je noč, ko sem sklenila tihi, mrtvi roki na ljubljeno mrtvo srce in zrla v nemo, blede, smehljajoče, drago mi obličje in prižgala voščence. Krvavopročje je zavelo v pekočežgoči bolesti, v brezupni tugi in krvaveči boli in zadnji košček beline mojih rož je omadeževalo, da sem vzdihovala iz dna duše: »Zakaj, Marija, zakaj si me zapustila?«

A nenadoma je prišlo spoznanje, olečilo bol in tugo in zazrla sem se v obraz smehljajoč in poln miline, ki gleda vse svoje otroke in se v njem zrcali gorje in sladkost lastnega življenja, nebeški žar nje zmaže: »Glej, čuj, res sem te izvolila, prvi dan tvojega življenja sem te izvolila in namenila v svojo službo, a odločila sem ti jo drugačno, kot si jo hotela ti. V rajskem vrtu mojega sina je mnogo, mnogo belih dušic, ki prepevajo magnifikat v neskončnosrečni radosti. Tu rajajo otroci z belimi rožami ovenčani, otroci, ki nikdar niso skusili grenkosti in bolesti življenja, ki nikdar niso občutili življenja zla, da bi jim srčna kri oškropila beli rožni kras. Toda v raju so tudi duše onih, ki nosijo v rokah plamenožive rože, napojene svete krvi življenja, napojene vina bolečin. Med te duše sem te namenila, izvolila, med duše žrtev, bolesti polne otroke križa. Sama nosi svojo bol v moji službi z globokoskromnim priznanjem: Glej me, dekle Gospodovo! ...«

In v tej uri sem vstala k spoznanju in moje nemirno, od bolesti viharno srce se je umirilo, postalo je pokojno in vedro. Od tedaj nosim skozi luč in temino življenja brez zavisti in brez tožbe po izgubljenem belem krasu, svoje rdeče, krvavordeče rože k nogam Marijinim. In vem dobro, da čim več let bo še poteklo mojega potovanja, tem temnejša bo moja kita rož, tembolj rdeča in žgoča bo kita žrtvenih rož bolesti...

P. Krizostom:

Prihod pomladi.

Na vsaki strani
imela je dvornic deset —
jutranji svit —
cvet najlepših deklet.

Za njo dvornic sto,
da so ji vlečko
pestro držale.

Sto dvornic pred njo,
da so ji cvetja
na pot metale.
S pahljačami belimi
so ji ličeca vroča hladile
in nad glavico kronano
so ji zlat baldahin nosile,
da ji solnčece nagajivo
ni moglo čela poljubiti
in njenih snežnih ročic
z ljubezniho vročo raztopiti.

In je prišla
in je odšla...

Za seboj je pustila
sto poljubov vročih,

Pravili so mi,
da je prišla
kakor kraljica iz sna...

sto livad zelenečih,
sto rožic cvetečih,
sto ptičic pojočih...

Tako so mi pravili...

Aj, da bi jo srečal jaz!
Ne pustil bi ji tako lahko
peta odnesti.
Morala bi mi prej
srce poljubiti
in ga čez in čez
s pomladnim veseljem preplesti.

Preko vseh ovir . . .

(Izza mladih let.)

(Nadaljevanje.)

Sijajna družba se je zbrala v salonih gospe generalke R., kjer naj bi se vršila dobrodelna prireditve.

Z veseljem in zmagoslavnim nasmehom je stopala domačica med vrstami povablencev, ki so ji od vseh strani čestitali na tako izbranem programu. Pa je tu in tam prikimala: »Kaj vse je treba storiti za dobrodelnost!« potem pa odhitela pozdravljat nove goste.

Skupina živih slik, ki so jih predstavljali mladi gospodje in mlade dame, je bila prva točka programa. Nato je mojstrsko igral na gosli drugi domači sin, brat onega, ki smo ga spoznale v vojaškem zavodu kot Vladimirjevega najboljšega prijatelja. In nazadnje naj bi pela Roza.

Splošno zanimanje in nestrpno pričakovanje se je polastilo gostov, ko jih je gostiteljica opozorila, da bo nastop mlade dame pač višek večera, kljub izbranim točkam, ki stoje pred to na programu.

Oči vseh navzočih so se obrnile v smer, kjer je stopala Roza ob profesorjevi roki na oder h klavirju; kajti sam je hotel spremljati svojo najboljšo učenko. — Že prej je zbujala splošno pozornost visoka Rozina postava v beli obleki s klasično izklesano glavo, ko jo je domačica predstavila kot gospodično Komarjevo. — Zdaj so se drenjali vsi v bližino odra; vesplošna radovednost se je zrcalila na obrazih zaradi učenke znanega mojstra, o kateri je ta trdil, da je najboljša, kar jih je izšlo iz njegove šole.

Čudno čuvstvo se je polastilo Roze, ko je stala na vzvišenem prostoru, izpostavljena tolikim pogledom, ki so vsi bili obrnjeni vanjo.

»Ali se bojite?« je polglasno vprašal profesor, ko je polagal note na pult.

Roza se je nasmehnila; potem pa je mirno odgovorila: »Prav nič se ne bojim.« In v očeh ji je zažarel ponosen sijaj.

Prej pri predstavi ji je padlo znano ime v uho, da se je skoraj stresla. Njen sosed je vprašal domačega sina, kdo bo v živih slikah predstavljal kraljeviča Marka in odgovor se je glasil: grof Potoški.

Potem se je trudila v krepki postavi jugoslovanskega narodnega junaka spoznati svojega nekdanjega tovariša. Ni se prav dalo. Ko pa je zdaj stala tu gori na odru in pogledala po dvorani, je tam pri vhodu v skupini častnikov opazila močno postavo, o kateri je vedela, da je Vladimir. Ni obrnil pogleda proti nji, saj mu niti na misel ni prišlo, da bi lepa pevka, katere ime je pač preslišal, mogla biti ona Mlinarjeva Roza, s katero se je predavnimi leti igral ob potoku.

Kako naj bi jo tudi spoznal? Na visoki, odlično preprosti postavi, s klasično lepim, nenavadno mirnim obrazom, prav nič ni spominjalo na drobno dekletce, ki je, zagorelo in boso, tekalo svoj čas ob mlinskem potoku z zvonkim smehom in velikimi, solnca polnimi očmi.

Roza pa je dobro vedela, kdo stoji tam doli; toda to je ni niti najmanj razburjalo. Kaj jo brigajo ljudje, ki sede tam spodaj? Kaj jo briga, če med njimi sedi tudi nekdo, ki ga danes prav tako sovraži kakor pred leti? —

Šla je skozi šolo življenja in je dobro vedela, da plemenitost duha nima niti najmanj skupnega s temi ljudmi, ki so se zbrali tu v imenu dobrodelnosti, v resnici pa jih vodi sebična zabavoželjnost. Ona, Roza, pa je tu, da poje in to hoče: sebi v veselje in spoštovanemu učitelju v zahvalo.

Hladno je šel pogled njenih velikih ponosnih oči še enkrat preko blestečega zbora; potem pa je zazvenel njen glas po dvorani, mehko, toplo,

v osrečujoči in očarujoči lepoti. Brez diha so poslušali, tudi najmanjši šum je obmolnil in v to veliko, slavnostno tihoto je valovila čudovita melodija, katere zvoki so očarujoče segali v srce in dušo. Nekaj nenavadnega, zagonetnega je obdajalo pevko; v njenih očeh je zaplapolal tajinstven plamen. Kakor da je sama vtešena pesem, ki jo poje, je stala na odru, vse hrepenenje in nepopisno bol melodije v široko odprtih očeh. —

Pesem je izzvenela, a še vedno je ležala tišina po dvorani. Potem šele je zaplul aplavz preko nje, ki ni hotel nehati in hrupno je poslušalstvo zahtevalo pesem za pesmijo.

Čudna izprememba se je izvršila na Rozi med petjem. Resen, skoro težak mir, ki jo je navadno obdajal in tako malo pristojal njeni mladosti, ta mir je popolnoma zginil. Vroče veselje jo je navdajalo, veselje nad lastnim znanjem. In, ko odobravanje ni hotelo pojenjati, se je obrnila k svojemu učitelju: »Gospod profesor, kako naj se vam zahvalim za to uro?«

»Nič hvale, gospodična! Kar znate, ste se naučila iz sebe in vem tudi, kdo vas je še učil!«

Vprašujoče ga je pogledala, pa ji je odgovoril s sočutjem: »Pred čemer sem vedno stal kot pred uganko, kdo vas je učil, vsak glas s tako prepričevalnim občutjem podati, — to danes vem: lastna bolest, lastno doživljena in občutena srčna bol.« —

Ni ji pustil časa za odgovor, ampak je segel z eno roko v tipke, z drugo pa ji je podal note. — Počasi se je polegel aplavz, ko je profesor zaigral predigro k novi pesmi.

»Cvetoči trn — — —«

Le slučajno je profesor vzel baš ta list iz mape, toda Rozi je bilo, kakor da jo žge med prsti.

Vse se je uprlo v njej: ne, samo te pesmi ne! Že je hotela profesorju vrniti list, a bilo je že prepozno. Profesor je prav končal s predigro in — pričeti je morala. Tresoč, nekoliko negotovo je pričela, da se je profesor začuden obrnil proti njej; — pa se je v hipu otresla postranskih misli. In je pela, kakor še nikoli...

Vsa bol, vsa srčna bolest, ki je nekoč, ne po njeni krivdi, zajela njeno mlado dušo, ki ji je hotela uničiti otroško vero v vse dobro in lepo, ki jo je izgnala zdoma, iz solčnih otroških sanj v življenje resnega in težkega dela, v življenje samih dolžnosti, vsa ta krvaveča bol, ki ji je mladost uničila, je zvenela iz sklepnih besed pesmi, kakor bi jih bila sama spesnila:

Cvetoči trn — cvetoči trn
varuj se mraza in slane!
Meni je cvetje umoril mraz...
Vihar divja čez paljane.

Počasi je Roza odložila list, v lice bleda, brezbarvna; v očeh ji je ugasnil plamen navdušenja...

Sunkoma je profesor zaprl klavir — dovolj je sedaj: Roza ne sme več peti! Kar je podala v tej zadnji pesmi resničnega doživetja in nepotvorjene resnice, jo je pač moralo do skrajnosti utruditi; saj se ji je videlo.

Aplavz je hrupno besnel in vsesplošno so poslušalci zahtevali, da pesem ponovi.

»Ne morem,« je šepnila Roza profesorju in iz oči ji je gledal izraz popolne nemoči.

»Saj tudi ni treba,« ji je odgovoril in še glasno pristavil, ko je prišla domačica sama prosit za ponovitev: »Ne, milostiva; ne smem dovoliti, da gospodična še poje — bilo bi zanjo preveč!«

Tedaj so se morali poslušalci vdati; profesorju se ni dalo nasprotovati.

Roza je kakor v sanjah slišala hvalo in čestitke. V njej je vstalo vse ono, kar je mislila, da je že davno premagano, pokopano in to ji je povzročalo nepopisno bolešč. . . In tam stoji on, ki je kriv vsega tega in jo gleda, gleda z velikimi, začudenimi očmi.

Ta pogled! Kaj vse je izražal! In Roza ga je v svoji ženskosti prav dobro umela. — Ta hip je kriknila vsa njena notranjost: »Ždaj je ura, da ti vrnem, kar si mi nekdanj storil! Danes jaz nočem ničesar vedeti o tebi, kakor ti nekdanj o meni!«

Z mirnim nasmehom je čakala trenutka, ko ji bo stal Vladimir nasproti. Slonel je še vedno na istem mestu s pogledom uprtim vanjo. Tako je stal ves čas, odkar je Roza pričela peti. — Ta glas, kje ga je že slišal? Kje je že nekoč prav tako stal in poslušal, samo poslušal? Davno je moralo že biti to, v prvih srečnih detinskih letih morda? — In tedaj je vstajala slika za sliko pred njim. Videl je, kako je prihajal z grada po stezi, čez brv, pri kateri ga je čakalo črnooko dekletce v solncu. In sladak, jasen glasek ga je pozdravil: »O, Vladimir, kako dolgo te danes ni bilo!«

Roza, mala Mlinarjeva Rožica, kako velika in kako lepa je postala! Ni mogel več dvomiti: lepa in slavljen pevka je njegova nekdanja Rožica. — Kako, da vsa ta leta ni ničesar slišal o njej? Seveda, tako redko je prihajal na dom in takrat ni nikoli vprašal po njej. To res ni bilo prav; zdaj uvidi. Toda življenje z vsemi resničnimi in namišljenimi dolžnostmi in obveznostmi je zadušilo vse spomine na mirno in lepo mladost. Kot častnik najodličnejšega regimenta ni imel več stika s preprostimi ljudmi.

Vladimir ni prav slišal, kaj je Roza pela; vedel je le, da so bili zvoki čudovite lepote in blagoglasja, lepi, kakor ona sama. Ni mogel odtrgati pogleda od visoke, svetle postave, v kateri je bilo vteleseno vse čisto, lepo, plemenito in sveto, po čemer je zahrepenel v urah samote in zbranosti.

Tedaj ga je zbudil hrupen oplavz iz sanj in poleg njega se je oglasil prijatelj: »No, mama je pač našla izredno dragocenost v nepoznani pevki! Pojdiva, da se tudi midva pokloniva resnični umetnici!«

Ko se je krog čestilcev okoli Roze nekoliko razredčil, je videla domačica sina in Vladimira Potoškega, da prihajata v isto smer. Pomignila jima je, obrnjena k Rozi, pa je dejala: »Še dva prihajata, da vam izrazita svoje občudovanje, moj sin in njegov prijatelj, grof Potoški.«

Nalahno je sklonila Roza glavo in z vljudnim nasmehom sprejela navdušene čestitke domačega sina. Z mrzlim pogledom je ošinila Vladimira, mirno in ravnodušno, da mu je vse veselje v hipu prešlo. Ne, ne pozna ga, ali ga noče poznati!

Pod silnim vtisom te zavesti je prekinil svojega prijatelja in vprašal v zadregi: »Oprostite, milostiva, da se drznem vprašati — — —«

Roza je vedela kaj pride; vendar ga je z mirnim pogledom vprašujoče pogledala.

»Če sem prav slišal, ste, milostiva, doma v bližini mojega doma?«

»Prav ste slišali; moj dom je mlin v neposredni bližini gradu Potok.«

»Potem sva pa stara znanca! Svoja otroška leta sem preživel na gradu in sem se vsak dan igral z Mlinarjevo malo Rožico. Kaj se, gospodična, tega več ne spominjate?«

Za trenutek je pri tem vprašanju zagorelo v Rozinih očeh. Potem pa je odgovorila s hladnim obžalovanjem v glasu: »Ne, gospod grof, se ne spominjam!«

(Dalje prihodnjič.)

Francka Zupančič:

Gozdič je že zelen ...

Bila sem kasne jeseni v gozdu. Smrt se je plazila po njem, strupeno poljubljač listovce in otrovani, porumeneli in pordečeli so padali na tla. In gozd se je golil v trudnem umiranju, a vendar je šepetal tiho, tajinstveno o vstajenju, o zopetnem zelenju in bogatejšem, bujnejšem odetju ...

In sedaj vidim resničnost njega tihih upov: z gore in dola se znani: »Vstajenje, pomnoženo in vzdigujoče se do solnčnih, svetlih ciljev!«

Čuj srce, čuj duša!

Če se prikrade vate ledenomrzlo gorje in te poljubi dih smrti, da ti mre srce in duša, o, tedaj molči in čakaj! Srce se ti krči in stiska, duša razmotriva, a naposled se ti povzpne iz globin do nebne višine! — Bolest vzbuja plemenitost. Toda samo v blagoslovapolni tihoti — ne tožeči, tiho prenašajoči duši uspeva in raste do višje koristi. Zato nikar ne reci: »To boli!« — Kajti to je smer in zmisel življenja: »V bolesti biti močan, ne ji podleči — videti globlje, prizadevati si višje: čisteje, lepše in plemenitejše živeti!«

Glej gozd in uči se od njega, ki se jeseni in zimi ne da zamoriti, ampak spomladi tem močnejše zopet ozeleni, tem višje raste in tem bujnejše. Stori tudi ti tako! Podvoji moč in rasti v boli!

Francka Zupančič:

Kraljica majnika.

Vrabček je čepel pred nebeškimi durmi; pod levo perutnico je nosil pisemce za Devico Marijo. Sveti Peter, vratar, se mu je smehljal in ž njim vsi angeli in svetniki, ki so ga videli. Toda vrabcu je bilo to malo mar. Ljubko je stopical svojo pot pred prestol nebeške Kraljice, se ponižno priklonil in ji izročil pisemce. In čitala je naša ljuba Gospa:

»Vabilo

k majniškemu slavlju, ki se bo vršilo v čast Kraljice nebes in zemlje in nje Deteta, v ponedeljek pred 1. majem t. l. ob polnoči na velikem vaškem travniku s prijaznim sodelovanjem cvetlic. Gostje iz nebes so dobrodošli. Angelcem, v starosti pod enim letom, ni dovoljen vstop.

Prosimo točnosti.

Za krilate in štirinožne prebivalce polja in gozda:

Vodstvo slavlja.«

S povešeno glavico je vrabček čakal odgovora naše ljube Gospe. Seveda je bil »da« in Jezušček je ploskal radosten z ročicami. Krilati poslanček se je vljudno priklonil, globoko, tako globoko, da je pomolel repek kvišku, se okrenil in dostojanstveno odskakljal, ne oziraje se na desno in ne na levo, kjer so mu smehljajoči se angeleci tvorili špalir, ter je izginil skozi nebeške duri.

* * *

Na mehki blazini mahu so sedeli visoki gostje pri majniškem slavlju. Pred Devico z Detetom je bila pregrnjena travnatozelena preproga. Tudi sveti Jožef je prišel. In okrog gostov so bili zbrani gostitelji. Pevski zbor: škranček, kos, slavček in drugi. Za njimi drugi ptiči. Na desni štirinožna množica: srna, jelen, zajec, veverica, celo lisica-tatica je bila tu. Vrabci so bili reditelji in jako dostojanstveni v svojem poslu. Krokari so bili predsedniki, ker krokar je moder in učen gospod. Z vljudnimi in zbranimi besedami je pozdravil ljube goste, tako toplo in prisrčno, da je gospodična srna plakala vsa ginjena. Nato je dal znamenje k pri-

četku. Veter je nastopil prvi in ubiral registre svojih gozdnih orgel, ki so donele sladko in nežno kakor nebeško petje: Mehko valovanje, šuštenje, trepetanje in življenje — kot šuštenje visokih vrhov in zopet vmes kakor tožba, kot da bi plakala domotožna duša po mami, po otcu.

Tiho so sedeli angelci na vejah; točka jim je šla do srca in nič jim ni bilo več smešno. In šele pri drugi točki se je vse oddahnilo iz očaranosti, ko je gospica tresorepka deklamovala pozdrav in ga ljubko končala. Samo malce, malce preveč se je zibala med deklamovanjem, a to je bila navsezadnje njena navada. Toliko boljše se je izvajala potem točka pevskega zbora »Harmonija«; brata slavčka sta pela solo-partije tako očarujoče, da se je par angelčkov začelo nehote oglašati ž njima. A tudi to je bilo prav ljubko.

»Rajanje cvetic« je bila naslednja točka. Kako so se klanjale in pripogibale, dražestno zibale in stopicale, nežne, ljubke cvetlice travnika! Kakor male, svetle, očarujoče vile so bile v svetlih, prozornih oblačilcih in angelci na drevju so iztezali vratove. Šmarnica je spremljala ples in ljubko zvončkala s srebrnimi svojimi zvončki. —

Ježušček je bil ves navdušen. Vse cvetlice so mu smele podati ročico. Sedaj pa sta prišla na vrsto slavček in kos — v dvospevu. Oj — ni zašumel več noben list, nobenega šuma ni bilo več ne blizu in ne daleč; vse je bilo smrtno tiho. Nek angelček, hudomušnež, ki je vlekel in držal za rep veverico in jo vrtil ter pustil dalje časa tako telovaditi, je pozabil celo sedaj izpustiti ubožico. Tako je bilo vse zamaknjeno v spev obeh pevcev. O pesmi slavčka se sicer ne da dosti povedati; treba jo je le slišati v majniškem mraku, in če je kdo zelo, zelo srečen, tedaj jo razume. Sveti Jožef se je premaknil, da se je vzdramil iz očaranja in očesi naše ljube Gospe sta blesteli kot dve zvezdi. Približal se je v zadregi krokar visokim gostom: Zajčki niso hoteli več nastopiti v njihovi skromni vlogi, zlasti še, ker je bila navzoča lisica, s katero so že njih pradedje živeli v nesoglasju. Toda na najvišje povelje so se vendar pojavili na odru in lisica je dala celo naši ljubi Gospej tace in ji morala trdno obljubiti, da ne bo nikdar storila kaj hudega šesterim zajcem, ne tu in nikjer drugod v Evropi. In zajčki so plesali v belih suknjičih in rjavih škorničkih. Ej, kako je bilo to lepo! Škoda edino, da se jim je skujal grilček, ko je imel spremljati ples s svojo vijolinico. A ljubi Kraljci je prišlo nekaj na misel. Pomignila je angelcu raz drevesa. Odtrgal je list, vprašnil nanj s trujem notne glavice, vzel zelen notni list v roke in pihal z vso močjo nanj melodije k plesu. Radostno je zaploskal Ježušček z ročicami in prosil: »Še enkrat!« In tako počaščeni dolgouhci so pridejali k točki še galop. Nazadnje je prišlo do splošnega rajanja in tudi angelci so zlezli s svojih sedežev in rajali.

... Naenkrat se oglasi nebeška Kraljica: »Tam v gozdu vidim nekaj ptičev žalostnih. Zakaj jih ni semkaj?« In krokar je zamrmral v zadregi: »To so sove, ki jih sovražimo. Črez dan lenarijo in ne prenašajo solnčne svetlobe; ponoči gredo na rop in z roparicami se ne družimo.« »Sramuj se, krokar,« ga je pokarala Marija, »ali ti še nikdar nisi kradel? Ali nisi tudi ti tat?« — Ves je zardel krokar, česar pa k sreči nihče ni opazil, ker je tako črn v obraz. In Devica Marija je velela poklicati izobčence, jim dovolila sesti v svojo bližino in krokar je moral na njen ukaz celo zaplesati z gospodično sovo, česar pa ni storil rad. Potem je govoril sveti Jožef k sklepu slavlja, se zahvalil vsem in pohvalil vse. Prav tako se je izrazila nebeška Kraljica. Tedaj pa se je približala gospa slavčeva, češ, da je ravno govorila s kraljico cvetic in prosi sporazumno in v imenu rastlinstva in živalstva, ljubo Mater božjo, naj bi nosila kot vladarica vsega sveta tudi naziv »kraljica najlepšega meseca, maja«. In Marija je privolila, vzdignila v znamenje privoljenja blagoslavljajočega Ježuščka. O, kaka radost! Zajčki so se prekucavali, veverica je vsa zmedena objela lisico in krokar se je trdno oprijel sove, sicer bi mu od veselja še zmanjkalo tal. Prosila je gospa slavčeva še za par minut posluha in pela s krasnim glasom prvi pozdravni spev Kraljici majnika: »Blažena si, Devica Marija,

blagoslovljena od Gospoda, najvišjega Boga, med vsemi ženami. Ti si glorijska Jeruzalema, slava Izraela in čast našega ljudstva.« In vsi pevci so se oglasili: »Vsa si lepa, o Marija, in madeža ni na tebi.«...

Poslavljaljoča se noč je že odstranila meglene tančice, ko se je končalo slavlje. Visoki gostje so odhajali domov skozi temen gozd in na željo Matere božje so ga razsvetljevale sove s svojimi žarečimi očmi. Vsi udeleženci so tvorili častno spremstvo. Jutranja zarja je odprla nebeške duri in Jezušček je še enkrat dvignil ročice k blagoslovu. Škrjanček pa se je dvignil do nebes in v akordih žgolet prebujajoči se zemlji osrečujočo novico o vzvišeni Kraljici majnika.

ROŽNI DOM

Francka G.:

Ob pripravi na najlepši dan.

Letošnjo pomlad se v Rožnem domu pripravljajo na velik praznik: sestrična Tončka, katera med šolskim letom stanuje v Rožnem domu, bo letos prvič pristopila k mizi Gospodovi.

Zato je vso spomlad v Rožnem domu tako slovesno in praznično, kot bi se vsa hiša pripravljala na sprejem visokega Gosta. Seveda, največ dela ima zopet Stana, a ona je šele ponosna na to svoje delo. Kadar se je mala Tončka oklene okrog vratu in glavico nasloni na njeno ramo, tedaj Stana šele ve, kako zelo ljubi tega nedolžnega otroka. V takih hipih ji je, da bi pokleknila pred tabernakelj in z vso ljubeznijo prosila Jezusa, naj vendar skrbno pripravi to drobno srcece sebi v prestol. Toda ona čuti: ne samo z molitvijo, božji Ženin želi, da domači tudi z zgle-dom vplivajo na njegovo malo nevestico in dejansko pomagajo katehetu pri pripravi na prvo sv. obhajilo.

Vse to je Stana premislila. In je kot prvo pripravo darovala Tončki ob semestru, kot nagrado za dobro spričevalo, knjigo: Vzorniki prvega svetega obhajila. Kot tih pozdrav, kot darilo od duše do duše je Tončka sprejela to knjigo. Potem pa sta skupno listali in prebirali knjigo in se skupno menili o svetih prijateljčkih, kateri so se pred leti prav tako, o, še veliko bolj vneto pripravljali, da prvič prejmejo Boga v svoje srce. Brali sta o Alojziju in Stanislavu, o Imeldici, katero je Jezus prav posebno odlikoval, pa še o vseh onih zglednih deklicah in dečkih, ki

so živeli na naši zemlji in v naših dneh in so nam prav vsled tega veliko bližji in dražji. Brali sta in premišljevali in v Tončki se je bolj in bolj budilo hrepenenje: »Čez tri, štiri mesece... Takrat bom tudi jaz mala nevestica in moje srce bo prav tako lepo, kot ono dobre Minke, katero še osmi dan po prvem sv. obhajilu ni imelo nobene lise. Gospod katehet nas bodo v šoli poučili in, vem, doma mi bo pomagala Stana, da se bom prav lepo pripravila.«

In sta začeli... Kot še nikdar poprej, je letos oltarček v dekliški spalnici lepo okrašen. Ko sta nosili Mamici božji prve vijolice, je Stana omenila, da one pomenijo ponižnost, katera mora krasiti prvoobhajanjevo srce. Ko jutro za jutrom prižigata lučko pred kipom, Stana ne pozabi pripomniti: »Otrok, poglej plamen, kako živo plapolja! V naših srcih pa mora goreti lučka ljubezni do Boga; kolikor bolj živa in goreča je ljubezen v nas, toliko svetlejšje plapolja plamen: prisrčna molitev, v kateri se pogovarjamo z Bogom. Kako svetel mora biti vendar plamenček v tebi, ko hoče Jezus sam priti v tvoje srce!« — Sedaj je majnik in oltarček v spalnici je samo šopek šmarnic; njihova barva pomeni nedolžnost, najlepši kras prvoobhajanjev. Mamica božja, ki je majniška Kraljica in mogočna Zavetnica nedolžnih, ta mesec prav posebno čuva svoje otroke. Zato je Tončkino srce tako lepo ozaljšano s cvetjem lepih čednosti; zato je njeno drobno srcece tako goreče in plamenček pobožnosti tako velik, kadar jo ob jutrih Stana spomni: »Tončka, v cerkev grem, k Jezuščku; ali naj ga spomnim, da ga boš čez štirinajst dni tudi ti povabila

v svoje srce?« Ljubezni ni nič nemo- goče. Zato si dekletce po Staninem na- vodilu tako lahko odreče kakšno do- voljeno veselje; zato je v šoli pridna in vestna, doma mirna in ubogljava; zato si pritrga svoje poboljške in jih deli z revnejšimi sošolkami: da se bo le njeno srčece bolj lesketalo v biserih odpovedi in premagovanj. Kadar pa je le prešibka in pade, tedaj pri ve- černi molitvi ob Marijinem oltarčku prosi, naj Mati Marija izprosi pri Je- zusu odpuščanje: na dan prvega sve- tega obhajila mora biti njeno srce brez madeža.

Stana pa zaliva asparagusu in ne- guje bele nageljčke, da lepše cveto. Ona sama bo tisto prelepo jutro, ka- terega se s Tončko vred vsi vesele, ovenčala presrečno nevestico. In če Stana takrat ne bo mogla govoriti, bo to le vsled presrečnega občutka, da je tudi pomagala pripeljati angelčka k mizi Gospodovi.

OD SRCA DO SRCA

Odgovori na pisma.

Anima. Veseli me, da se Ti je posrečilo dobiti službo, ki Ti je všeč. Umevno pa je seveda, da je treba povsod kaj potrpeti. Prav, da porabiš priliko in hodiš k sv. maši. Za- radi omenjene zadeve pa bodi zelo oprezna, da se Ti kaj hudega ne prigodi. Vsak dan molim za vsa moja dekleta in seveda tudi zate! Oglasi se zopet kmalu kaj!

Pomladni cvet. Vidiš, draga, tudi to je prav gotovo bilo v Tvojo korist, da si videla trpeti mnoge in zlasti nekoga, ki Ti je po- sebno drag. Za kar si dolgo molila, se je zdaj uresničilo. Verjemi mi, da se prav srč- no veselim s Teboj, ker se Ti vsa stvar tako lepo obrača. Bog daj, da se Ti vse po sreči izteče ter da začneš srečno in z božjim bla- goslovom družinsko življenje. Če se preme- stitev predolgo ne bi izvršila, Ti prav resno svetujem, da se odločiš za tja. Drugače bosta morala čakati še predolgo. Preizkusno dobo sta pač oba lepo prestala. Zlasti dokaz, ki se je zgodil o božiču, naj Ti bo dovolj mo- čan; veseli me, če so se moje besede na tak način uresničile v Tvojo korist. — Ne opusti tudi zdaj v sreči molitve in sv. zakramentov! To je pač najkrepkejši temelj za bodočo sre- čo Tvoje družine. — Knjige, ki jih želiš, bi bile morebiti te-le: »Katholische Ehe«, Ver- lag Schwann, Düsseldorf; »Die Mutter«, We- ge, Kraftquellen und Ziele christlicher Mutter-

schaft, Verlag Oberbadische Verlagsanstalt, Konstanz; »Die Ehe im Lichte kath. Weltan- schauung«, Verlag Herder, Wien; »Liebe und Leben«, Verlag Benzinger. — Vse te knjige dobiš v Jugoslovanski knjigarni ali Ti jih naroči. — Oglasi se še kaj pred poroko in seveda potem še tudi! Bog Te živi!

Vida. Samo Vida in ničesar drugega? Na- vadno mi moja dekleta zaupajo celo svoje ime, ki ga seveda nikomur ne izdam. — V Tvojem domačem kraju sem prav dobro zna- na in pridem večkrat tja. To omenim zato, da mi ne boš skušala natveziti nekih netoč- nosti, ki gledajo iz zadnjega pisma. So nam- reč taka nasprotstva, ki niso prav verjetna. — Zaradi slikanja se obrni na »Probudo«, srednja tehnična šola v Ljubljani, ali na »Umetniško propagando« Loka pri Zidanem mostu. — Ko mi poveš svoje resnično ime, Ti tudi še kaj o tem poročam v Vigredi. Lep pozdrav!

Romana. Seveda si mi prav dobrodošla! Le napiši prav kmalu obljubljeno obsirno pismo! Veseli me, da si tako pridna gospo- dinja. Seveda je težko brez mame. Mami a je nenadomestljiva ne samo v mladih letih, ampak sploh vse življenje. Kolikokrat si člo- vek tudi v poznejših letih zaželi ljubečega srca, ki bi ga razumelo kot mati; toda mati je le ena. — Kakor hitro imaš čas, mi zopet piši.

Lipa A. Seveda mi smeš pisati, kolikor- krat hočeš in o čemer hočeš. Naš kotichek je pač vsem odprt in imajo vse naše naročnice dostop vanj. — Pismo sem izročila uredni- štvu. — Tvoje sanje, ki jih opisuješ, so bile v resnici prav lepe in gotovo ne za Tebe brez globljega pomena. Nekateri pripisujejo sanjam naravnost čudovite stvari; zara.li var- nosti se jaz tem ne pridružujem. Vsekakor pa ob gotovih prilikah res kaj pomenijo, ker so v zvezi s človekovim duševnim življenjem. Čudežnih stvari pa sanjam ne kaže pripiso- vati. Resnica pa je, da človek sam v sanj črpa marsikako dobro misel, zlasti v take i slučaju, kakor je bil Tvoj. — Ker pa sanje za splošnost nimajo pomena, ne kaže priob- čevati Tvojega pisma v Vigredi, čeprav se prav prijetno bere. — O vseh svojih zade- vah mi pa moraš zopet kmalu pisati! Prav srčen pozdrav za danes!

Primula. Prav, da si prišla s svojo za- devo! Vidiš, vsa stvar res ni tako strašna, kakor si jo Ti predstavljala. Ves nemir in strah, ki Te navdaja, je pač znak nekoga no- vega razpoloženja v Tvoji notranjosti, ki se pojavi vselej, ko stopi srce na novo pot in mu ne zadošča več samota enega, nego dveh. Zato si od svoje mladostne veselosti ne daj odvzeti niti iskrice, kajti že zdaj, posebno pa pozneje, ko se odločiš za važen korak v novo življenje, kar se bo gotovo zgodilo, boš rabila mnogo vedrosti in veselega pogu- ma. Gotovo, da ne bo vse solinčno in veselo, a če imaš moč za žrtvovanje in marsikatero odpoved, Ti bo postalo prav zato vse veselo in svetlo. Malokdo ve, a vendar je resnica,

da najčistejša sreča ne obstoji v uživanju in posesti, nego v nesebičnem dajanju lastnih dobrin in v tihi odgovedi. In čim večja je misel, ki Te pri tem vodi, tem bogatjše bo Tvoje življenje. — Nič se ne boj, če pride do resne besede in odločitve! Položi vse v božje roke in še prav mnogo moli! Božji blagoslov, ki si ga boš izprosila za važen korak, naj Te spremlja povsod! Oglasi se še kaj!

Solana. Draga, zakaj taka nasprotstva? Saj Ti je svojčas gledalo toliko življenjskega poguma iz oči in toliko pripravljenosti za žrtve, da nisi iz dalje nisem mogla slutiti takega prevrata. — Saj ni prav nič slabega, če je človek strasten; vse kar je velikega, ima tako rekoč strast (to je velike in močne nagibe) za temelj. Važno je le, da se ima v oblasti in ne uide pamet s srcem vred na neprava pota. Strast za vse dobro in lepo nas dviga, v nasprotnem slučaju pa ponižuje. — In kam misliš? Ali si se o tem že razgovorila z vsemi, ki imajo o tem soodločati? Kaj pravi najbližji? Kako si misliš srečo, na ta način razdrto in zopet pridobljeno? — Vidiš, premalo si pisala; zato Te ne razumem dobro. Piši mi obširneje, da se bolje razumeva! Bog!

Rožmarin. Razmere, ki jih opisuješ, niso posebno razveseljive. Dostikrat se v otrocih res pojavijo iste slabe lastnosti, ki so jih imeli starši, ali pa še hujske. Na to je treba misliti tudi pri zakonskih zvezah. Seveda pa jaz Tvoje razmere vse premalo poznam da bi mogla kaj bolj gotovega svetovati. Zato mi moraš že še kaj več sporočiti! — Zaradi Amerike pa poizvedi pri okrajnem glavarstvu. Zdi se mi, kdor ima svojece tam, lahko gre, četudi je tisto število že polno, ki je za to leto določeno. Kako bo doma brez Tebe? — Piši mi še kmalu!

Uršika. Prav lepa hvala za voščilo h godu! — Glede čitanja imaš čisto prave nazore. Tudi pomisleki so vsi na mestu. Le to naj Ti svetujem, da si ne otežiš preveč dela s čitanjem: gotovo je, da ima vsaka hiša več časopisov in jih mora tudi imeti. Res pa je, da vsakdo izbere zase tisto, kar mu je najbolj primerno. Svoj časopis (stanovski) prečita ves, iz drugih pa tisto, kar je zanj primerno. Na ta način si prihrani čas. Inserteratov in oglasov vendar ni treba vseh prebrati! — Najvažnejše je, da imamo s amo katoliško časopisje in knjige v našem domu. — Če bi še kaj želela, se samo zopet oglasi! Lep pozdrav!

Erika. Tvoja skrb za lep in snažen dom je vse pohvale vredna. Resnica je, da se starejši ljudje radi spotikajo nad prepogostim snaženjem, zlasti, če so privrženci starih navad. Če se jim pa vsa stvar na spoštljiv in primeren način razloži, so pa že dostopni tudi za to »novotarijo«. Seveda pa mora gospodinja vedeti tudi prave meje in svoje zahteve po snagi tudi staviti na neprisiljen in prijazen način. Če bi to povzročalo prepir v hiši, naj zaradi ljubega miru nekoliko po-

pusti. — Tolmač tujk se dobi v Jugoslovanski knjigarni. — Prav srčen pozdrav in kmalu zopet!

Gorska Marjanca. Prav lepo opisuješ svoj novi dom. Poznam ga nekoliko, prejšnjega pa prav dobro. Seveda mi moraš še kaj pisati in Tvoja prijateljica naj se tudi kaj oglasi! Zdaj se tudi za gorske kraje pričinja najlepši čas. Drugič mi piši še kaj več! Pozdravljena!

Mici B. Tvoje pismo in priloženo od Tvoje dobre gdčne učiteljice sem prejela. Takoj sem se obrnila na več strani, a do danes nimam še povoljnega odgovora. Nekaterim si še premlada, drugim premalo izkušena. Vsekakor bom imela odprto oko zate in Ti sporočim, ko se mi posreči najti primerno mesto. Med tem časom pa tudi sama išči, pa mi sporoči, če se bo Tebi prej posrečilo kot meni. Gospodični in Tebi prav lep pozdrav!

Terezinka. Hvala Ti za velikonočna voščila; prav tako se Ti zahvali tudi gdčna urednica. (Urednika namreč Vigrednica nima.) Tvoja zadeva, o kateri pišeš, ni tako enostavna. Pred vsem drugim niti ne vem, kdo si in kje, da bi Te mogla pripraviti. Treba je, da mi zaupaš popoln nazor. — Glede doma je pa tako: če so razmere take, je najbolje, da ostaneš doma, če se na lep način ne da doseči dovoljenja za drugam. — Ker si mi opisala razmere le površno, Ti ne morem nič določnega svetovati. Drugič mi piši obširneje, da vidim, kaj bi se dalo storiti! Lep pozdrav!

VIGREDNICA-GOSPODINJA

Gospodinjstvo.

O pranju. V davnih časih, ko ljudje niso imeli na razpolago sredstev za pranje, kakor jih poznamo dandanes, so čistili perilo na ta način, da so mokro perilo pogrnili po tleh in ga tolkli z belimi okroglimi kamni. Na drugem mestu beremo, da so z lesenimi bati tolkli perilo tako dolgo, da je bilo čisto. Seveda je bil tak način pranja zelo zamuden, pa tudi perilo se je hitro pokvarilo. Zato so iznajdljive gospodinjke za čiščenje perila začele uporabljati razna domača sredstva. V vodu, v kateri so kuhale neke korenine, so namočile za en dan perilo in ga nato izprale. Tudi pepel od bukovih drv so že v starih časih poznali kot izvrstno sredstvo za čiščenje perila. Ko je prišlo v promet milo, je bilo spočetka zaradi visokih cen dostopno le imovitejšim slojem. Dandanes imamo po zmernih cenah na razpolago najrazličnejša sredstva za pranje in nam je pranje samo z milom že prezamudno. Pri izbiri in uporabi teh sredstev pa moramo biti zelo previdni, da ne pokvarimo perila.

Kako ravnamo s perilom pred pranjem? Prejšnje čase je bila močno razširjena navada, da je bila »velika žehta« le štirikrat

na leto. To slabo navado so domalega odpravile današnje gospodarske razmere, ker je v malo kateri hiši toliko perila, da bi izhajali z njim celo četrletje. Slabe posledice »četrletnega pranja« se kmalu pokažejo. Za čiščenje takega perila je treba uporabljati močnejša sredstva, kar perilu gotovo ne koristi. Pa tudi snovi, ki povzročajo madeže, razjedajo perilo, kar se seveda ne opazi takoj. Toda perilo je od dne do dne slabše in hitro razpade. Skrb, da ohranimo perilo dalje časa trdno, nas torej sili k temu, da peremo vsakih štirinajst dni ali vsaj vsaki mesec.

Pa če tudi pustimo perilo le za krajšo dobo neoprano, moramo paziti, kako ga spravimo. Predvsem je paziti, da je na suhem in zračnem prostoru. Ne sme biti stlačeno v kakem neprodirnem zavoju ali spravljeno celo tam, kjer spimo. Bristače in drugo perilo, ki je vlažno ali mokro, ko ga zamenjamo s čistim, moramo posušiti in šele potem spraviti v prostor, ki je določen za umazano perilo. Če spravimo perilo vlažno, dobimo še plesnobne madeže. Samoobsebi je umevno, da moramo perilo od bolnikov takoj namočiti v vodo, ki ji dodamo pest sode, raztopljene v vreli vodi. (Na 10 litrov vode pest sode.)

Ko pripravljamo perilo za pranje, moramo paziti na kakovost, barvo in nesnažnost perila. Ako hočemo, da bo perilo lepo oprano, namočimo barvano in belo ločeno. Srčane in močno obrabljene kose perila zvežimo skupaj, da pri pranju takoj vemo, s katerim perilom moramo bolj pazljivo ravnati.

Posoda za perilo. Čebri ali banje iz hrastovega lesa so sicer najbolj trpežne, toda pred uporabo jih moramo večkrat napolniti z vrelo vodo, drugače dobi perilo rdečkaste madeže. Čeber ali banja mora imeti na dnu čep za odtok vode. Kjer ni pri hiši kotla, se kuha perilo v velikem loncu. V kotlu ali loncu mora biti na dnu rešetasta ploščica, da se perilo ne pripali. Ako tega ni, postavimo na dno plitev krožnik.

(Dalje prih.)

Jedilni listi.

I. Mesna juha z rezanci, goveje meso, pražen krompir in špinača.

II. Češpljeva juha, ocvrta telečja jetra in solata.

III. Špargljeva juha, pečenjak (šmaren) in solata.

Češpljeva juha. Skuhaj prav mehko v 2 l vode pol litra suhih češpelj, dodaj skorjico cimeta in limonove lupine. Ko so češplje kuhane, odstrani koščice ter deni češplje nazaj v vodo, prideni 4 žlice kisle smetane, v katero vmešaj 2 žlici moke. Nato vse skupaj skozi sito precedi, pusti še par minut vreli ter daj juho z opečenim kruhom na mizo.

Špargljeva juha. Špargeljne očisti, zreži na drobne koščke ter mehko skuha v slani

vodi. V kozici speni 2 žlici presnega masla, prideni žlico drobno zrezanega zelenega peteršilja in 2 žlici moke. Ko zarumeni, zalij s špargeljevo juho ter mešaj, da bo gladko, nakar vlij h kuhanim špargeljnom. Juhi dodaj na kocke zrezan opečen kruh.

Ocvrta telečja jetra. Telečja jetra zreži na rezine za prst debele, jih posoli, povaljaj v moki, jajcu in drobtinah ter naglo ocvri v razbeljeni masti. Daj takoj na mizo. (Jetra osoli tik pred uporabo.)

Pečenjak (šmaren). V lončku razptopi 2 rumenjaka, dodaj $\frac{3}{4}$ l mleka in toliko moke, da dobiš gladko, tekoče testo. Primešaj še sneg dveh beljakov, vlij v kozico na razbeljeno mast in postavi v pečico. Ko je pečenjak rumen, ga zdrobi z vilicami in na štedilniku še malo popeci.

Špinača. Špinačo zberi, operi in nepokrito naglo skuha v vrelem kropu. Kuhano stresi na rešeto in polij z mrzlo vodo, nato jo ožmi in drobno zreži. Na masti zarumeni malo drobno zrezane čebule in žlico moke, prideni špinačo ter zalij z vodo, v kateri se je kuhala špinača. Prideni še 2 žlici kisle smetane, soli in pusti, da še malo prevre.

Naš vrt.

V maju se prične najvažnejše vrtnarsko delo: pletev in okopavanje. Plevel je najhujši škodljivec vrtnih rastlin. Enoleten plevel uspešno zatiramo s pletvijo. Ko toliko poraste, da ga moremo ločiti od pravih rastlin, ga čimprej izrujemo. Bolj nadležen pa je trajni plevel. To so tiste večletne rastline, ki jim odmirajo vsako jesen zgornji deli, korenike pa ostanejo žive, se razraščajo in vsako leto iznova ozelene. Temeljito zatreti ga moremo le na ta način, da že pri spomladnem obdelovanju zemlje izberemo vse koreninice. Ako se poganjki še pokažejo, jih sproti uničujemo. Pri tem korenine pešajo ter se sčasoma posuše.

Z okopavanjem rahljamo zemljo, da ima zrak pristop vanjo, vlaga pa ne more tako hitro izhlapevati. Za rast in razvoj rastlin je okopavanje neobhodno potrebno. Okopavanja zlasti ne smemo opustiti po hudih nalivih in dolgotrajnem deževju, vendar šele potem, ko se je zemlja že nekoliko osušila.

Na stalne grede presajamo kumare, paradižnike, razno zelje, karfijole, zeleno, por, solato, peso.

S cvetlično gredo okrasimo vrt najlepše na ta način, da razdelimo cvetlice v večje skupine z enotnimi barvami.

Higiena v domu.

O ZOBOVJU.

Ko smo ravno pri prehrani bolnikov, bi bilo dobro, da se pomnimo tudi o zobovju.

Rekle smo že, da s primerno hrano skušamo telesu vrniti oslabele moči. Hrana pride v usta, kjer jo morajo zobje fino zmleti in prežvečiti.

Zakaj je to tako potrebno? Razkosana hrana se v želodcu prebavi samo na površini. Čim manjši so kosci — tem večje je površje — tem več hrane je prebavljene in porabljene za vzdrževanje našega telesa. Če so pa kosi le slabo prežvečeni, se le malo hrane prebavi in vsa druga je brez haska. Vrhu tega pa nam preti še druga nevarnost. Odprtina iz želodca v čreva je tako majhna, da ne more noben košček skozi njo. Gredo samo mali, kemično razkrojeni in tekoči deli iz želodca v čreva. Veliki kosi ostanejo delj časa v želodcu. Če je razbolen, so tu kar več dni. Razkrajajo se in tvorijo pline, ki napenjaajo. Želodec onemore in se razširi. Slabo zobovje ne more dobro prežvečiti in zmleti hrane. Kaka škoda zdravju!

Pa še nekaj! Govorile smo že o bacilih. Tudi v ustih, zlasti v zanemarjenih ustih jih je vse po'no. Dobro jim je tu. Lepo toplo je in hrane imajo tudi dosti. Med zobmi namreč ostanejo jedila. Tu se najrajši vgnezdijo gnilobni bacili, ki razkrajajo te ostanke jedil. Pri razkranjanju se tvorijo plini in povzročijo prav neznosen smrad iz ust.

Ni dolgo tega, ko sem govorila s tako ljubkim dekletom. Ko sem pa prišla prav blizu nje — je sapa iz njenih ust tako čudno, težko zavela krog mene! Kar težko mi je delo. In zdi se mi, da je celo njena ljubkost trpe'a pod tem. Kar bleдела in zginjala je.

Pri razkranjanju se tvorijo tudi razne kisline, ki tope zobni emajl. (To je tista vrhna plast, ki pokriva zobovino in jo varuje.) Ker je zobovina manj odporna, nastanejo v zobu prav kmalu luknjice in tu je pravo gnezdo teh bakterij ali bacilov.

Zelo slabo je tudi, če se med vročo jedjo pije mrzla voda. Ta izprememba toplote povzroča, da emajl razpoka in med tiste razpoke pridejo ostanke in bacili, ki vrtajo in glodajo naprej po zobovini, dokler je dočela ne pokvarijo. Če jemo vročo jed — prevroča itak ne sme biti — tedaj moramo — preden pijemo mrzlo vodo, pojesti košček kruha. Med tem, ko ga grizemo, se zobovje že malo ohladi.

Iz ust gre hrana v želodec. Z njo pa gredo tudi gnilobni báci. Tudi v želodcu razkrajajo hrano in tvorijo se plini in kisline, ki ga napenjaajo in povzročijo razne bolezni.

Iz vsega tega gotovo vsaka izmed nas jasno vidi, kolikega pomena je zdravo zobovje. Zato ga bomo pa tudi skrbno negovali. Vsak večer in vsako jutro ga hočemo s toplo vodo, kateri primešamo malo soli ali hyperoksida, dobro umiti. S krtačico jih od vseh strani prav dobro izdrgnemo, tako da spravimo vso nesnago iz ust.

Če vidimo, da ni kaj v redu, gremo k zobozdravniku, da takoj vse popravi. Če skrbimo za zobe, skrbimo za splošno zdravje, kajti zdravi zobje so predpogoj zdravega želodca in zdrav želodec je predpogoj krepkega telesa.

Minka Rožnikova:

Lastnosti matere vzgojiteljice.

Dobri, vzorni gospodinji pripisujemo posebne lastnosti, kakor: snažnost, redoljubnost, varčnost itd.

Tudi vzgojiteljica, mati, mora imeti nekaj lastnosti, s katerimi se odlikuje pred drugimi — in brez katerih nikakor ne more biti dobra vzgojiteljica.

Ze zadnjič smo slišali, da, kdor hoče vzgajati, mora biti vzgojen sam. Privzgojiti, tako rekoč priboriti si mora, kdor hoče dobro in prav vzgajati, predvsem tele čednosti: potrpežljivost, požrtvovalnost, resnicoljubnost, doslednost (nepopustljivost) in pravičnost. Vzgojiteljica, ki nima omenjenih lastnosti, ne more biti dobra vzgojiteljica. Po'eg teh so seveda še druge; zlasti globoka vernost matere vzgojiteljice, je solnce vzgoje.

Prav tiho, sama zase, mogoče prašaš: Kako vendar naj te lepe lastnosti dosežem? — Da, kako naj to dosežem? Z resnico na dan! Ni lahko, recimo tako lahko, kakor tu na papir zapisati, doseči, priboriti s samovzgojo toliko potrebnih lastnosti, vendar z dobro voljo gre.

Kdor hoče torej sam sebe vzgojiti, mora imeti dobro, močno voljo, biti mora poln energije — slabič, s šibko voljo ni zmožen vzgojiti sebe, še manj je zmožen vzgajati druge.

Koliko premagovanja treba v vaji potrpežljivosti, prizanesljivosti itd., ve le dober vzgojitelj, pa naj bo to mati ali kdo drugi. Mi vemo, kako boli krivica nam storjena — že mala opazka grize in peče. Morda tudi ti, draga čitateljica, ne znaš nič potrpeti, nič prizanesti niti svoji tovarišici — prijateljici — malenkost, pa že se prepiraš in žališ. Samovzgoja zahteva drugače, zahteva samozatajevanja in premagovanja. In, če je torej res! Dobra vzgojiteljica je le tista žena, ki je tudi sama dobro vzgojena, tedaj, čitateljica draga, vzgajaj se, vzgajaj ob vsaki priliki vsakdanjega življenja; pomisli malo, katere napake imaš in s trdno voljo jih odpravljaj, dokler jih ne odpraviš.

Kakor pa sta potrpežljivost in prizanesljivost potrebni pri vzgoji, tako je čednost resnicoljubnost važen faktor vzgoje.

Še tako tesne vezi prijateljstva se rahljajo in ginevajo, kadar doznamo, da nas je nam draga oseba varala z neresnico. Lahko prav kaj malega, nič pomembnega, laž brez vsake posledice, vpliva na nas tako, da mi neva s prijateljstvom tudi vse spoštovanje in zaupnost do dotične osebe.

Tembolj pa vpliva neresnica na gojenca, otroka, kadar vidi, da ga je varala mati, katero ima za nekaj vzvišenega, katero najbolj ljubi in ji zaupa vse; s širokoodprtimi, začudenimi očmi premišlja sam zase, kako je vendar mogoče, da je njegova mamica zmožna govoriti drugače, kot resnico, da je zmožna posluževati se tudi laži.

Spoštovanje in zaupanje do lastne matere gineva čimdalje bolj. Pa ne le to! S spoštovanjem mineva tudi pokorščina, kajti ravno spoštovanje do matere sili otroka k ubogljivosti.

Skoro smelo trdim, da si matere izpodkopujejo svoj ugled s tem, ker se poslužujejo pri vzgoji hote in nehotе (nevede) laži, pa bodisi vsled dozdevne potrebe, bodisi vsled razigranosti in šaljivosti.

Prva kot druga laž škoduje vzgoji — in mati, vzgojitelj sploh, se je ne sme posluževati tudi ne v zadregi, iz katere se na primeren, pomirjevalen način reši s tem, da gojencu odgovori na vprašanje in pove le resnico in sicer v obliki, ki je gojencemvemu razumu primerna. Skratka, mati, vzgojiteljica bodi otroku utelešena resnica, kar ona reče, naj bo sveto. (Nadaljevanje.)

Rožanka:

Kaj mora dekle vedeti o oliki.

(Konec.)

V.

Razgovor in zabava.

Tri zahteve so, ki so temeljni pogoj za razgovor in zabavo.

1. Molči in poslušaj!

Tudi poslušati je treba znati. Če ti kdo kaj pripoveduje, mu ne segaj v besedo in ne kaži, da se dolgočasiš. Če kdo govori, ne smeš brati časnikov, pisati knjig, prerezovati in listati, risati, zdehati, pogledovati na uro ali kazati nevoljo.

2. Misli, potem govori! Govori malo, misli mnogo! Govoriti je srebro, molčati je zlato.

Če česa ne razumeš, reci »prosim«. Če kaj želiš ali potrebuješ, reci »prosim«. Ne misli, da se ponižaš, če rečeš »prosim«, čeprav gre nekaterim ta besedica tako težko z jezika, kakor da bi bilo to v resnici kako ponižanje. A v resnici je le znak vljudnosti in olike.

Če kaj ne storiš prav, se ob koga zadeniš ali podobno, se onosti z besedico »oprosti«, »oprostite« (pardon). Isto besedo rabi, če se ti zdi potrebno komu ugovarjati.

Če kaj prejmeš, če ti kdo stori kako dobroto ali uslugo, se nikdar ne pozabi zahvaliti. Znak osebnosti je, če se komu ne zdi vredno, da bi se zahvalil za prejete dobrote ali za izkazane usluge. Znak neumnosti, če kdo misli, da se z zahvalo poniža. S ponižanim in olikanim vedenjem se ne ponižamo, pač pa z oholim, robotim in surovim! Da, s tem se ponižamo in to nas stori manj vredne!

3. Govori vedno resnico, govori resnično in odkrito! Zapomni si, ne govori nikdar nedostojno in hudobno o nenavzočih! Tudi ne poslušaj takih razgovorov. Če mogoče, pokaži na dobre strani napadenega, če ti to ni mogoče, pokaži svojo nevoljo s tem, da se po kratkem pozdravu odstraniš. Varuj se obrekovanja in obrekovalcev! Ne odkrivaj

nikdar zaupanih ti skrivnosti, da, niti ne namigni ne, da veš za nje. Ne govori nikdar, kar je proti poštenosti in mravnosti.

Ne govori nikdar o sami sebi, v svojo lastno hvalo; naj te ne hvalijo tvoja lastna usta, naj to store drugi. Pomni besede sv. pisma: Kdor se hvali, naj se hvali v Gospodu. Kdor se namreč sam hvali, ni potrjen, ampak tisti, ki ga Bog hvali. (II. Kor. 10, 17. 18.)

Bodi previdna v šali. Naj te vodi v tvojem govorjenju pristna, globoka vera. Pomni, da boš morala dajati odgovor za vsako nepotrebno besedo. Če hočeš, da boš imela mir v svojem srcu in da boš živela v miru s svojim bližnjim, brzdaj svoj jezik. Jezik je sicer majhen ud, pa more povzročiti velikansko škodo. Nemški pesnik pravi:

Und hüte deine Zunge wohl,
bald ist ein böses Wort gesagt,
o Gott, es war nicht böß gemeint,
der andere aber geht und klagt.

(Na jezik svoj mi skrbno pazi, beseda zla se hitro zreče, že ti je žal, že vest te peče, a užaljeni že tožiti teče.)

Združuj z gorečimi molitvami tudi male žrtve!

ORGANIZACIJA

Sestre sestram.

Orliški krožek Ljutomer. Sestram Orlicam ter sploh vsem Vignednicam iskren sestriški pozdrav! Marsikdo, komur je količkaj znana lepa pokrajina ljutomerska, sloveča predvsem po zlahtnem vinu, je pač morda že prepričan, da spi tukajšnji mladi cvet predolgo, morda nevzdravno zimsko spanje, ker ni nobenega glasu od njih. Da bi pa bila taka obsodba vendar nekoliko krivična, to naj Vam priča to poročilo o delovanju in življenju naše orliške čete.

Svoje poslovanje vrši zdaj že osmo leto. Da je bil kakor vsak začetek tudi ta težak, to je umevno. Toda trdna volja in prava ljubezen do velikih vzvišenih idealov, za katere se bori naša deklška četa, resnično stremljenje po vsem dobrem in svetem, premagava vse ovire.

Največjo težavo je prizadajalo pomanjkanje društvenih prostorov, zato je bilo potrebno posvetiti poglavitno skrb zgradbi Katoliškega doma, kar se je, hvala Bogu, vkljub neznosni draginji v kratkem posrečilo. Danes dihamo torej svobodno, pod lastno streho, veselo se zavedajoč izreka: »Ljubo doma, kdor ga ima!«

Bili pa sta prejšnji čas pri nas dve deklški organizaciji, namreč »Deklška zveza« in »Orlice«. Začutila pa se je potreba združitve, da bi z mogočnim poslopjem Katoliškega doma zgradili tudi mogočno deklško četo, dobro vedoč, da več rok več stori. To se je tudi zgodilo na dan novega leta 1925.

Veliko lažje je postalo res sedaj orliško delo, živahnije je bilo orliško življenje, saj se je pridružilo precej krepkih delovnih moči od članic Dekliške zveze. Uprizorili smo skupno z brati Orli že dokaj krasnih, znamenitih iger, od katerih omenimo le nekaj glavnih, kakor: Crnošolec, Miklova Zala, Naša kri, Deseti brat, Dekle z biseri, Ben-Hur in še mnogo drugih; a vsem na čelu se je odigrala največja tragedija svetovne zgodovine: »Kristusovo trpljenje in smrt«, kar nam je bilo seveda omogočeno le pri krasnem prostornem odru in veliki dvorani, ki je bila vselej nabit polna občinstva vkljub temu, da igramo »Pasijon« letos že tretje leto in vselej najmanj petkrat.

Izvrševale smo tudi precej točno vse zahteve Orliške zveze, kakor tekme, prosvetne in tehnične, obhajale Materin dan in še razne prireditve.

Več pa, kot umske in gospodinske izobrazbe, je doseglo naše delo ali vsaj pripomoglo v duhovnem napredku. Menda niso kaj navadni slučaji, kot se je zgodilo pri nas lanske spomlad. — Lepega dne so vzele, kakor jeseni lastovke, slovo kar štiri, lahko rečemo najboljše članice, ter se skrile v tiho samostansko zatišje, želeč ogrevati svoje duše ob žarkih božjega Srca. Bile so to: Lizika Dijakova, takratna predsednica, Matilda Kaučič, tajnica, Anica Nedlova, blagajničarka, ki pa je bila poprej že večletna predsednica, ter še vzorna članica in dobra telovadkinja Kristina Pušenjak. Lahko si mislite, kolika izguba en dan. Vendar, kar je Bog izbral za sebe, mu nočemo trgati iz rok, marveč želimo vsem obilo blagoslova in vedno zadovoljnost. Za vse toli požrtvovalno delo in skrb pa jim to pot izrekamo najtoplejšo zahvalo.

Težko je postalo sedaj stališče našega krožka, saj je ostal sedaj skoro brez odbora. Trajalo je precej časa, preden se je zopet izpopolnil, a hkrati je imel prestati nove žrtve. Istemu samostanskemu poklicu se je posvetila in mu sledila sestra Tončka Babičeva, vadiateljica mladenk. Ostajaš nam v spominu in bodi srečna!

Malo po tem pa se je poročila še predsednica novega odbora sestra Pavla Plojeva z zglednim fantom Janezom Blagovičem, ki pa je bil okrožni vaditelj Mladcev in dolgoletni hvalevredni član ljutomerskega Orla. Sestri Pavli za vse delo in skrb prisrčen Bog plačaj, obema pa v novem stanu obilo sreče!

Vse te žrtve nam pa ne jemljejo in nam ne smejo vzeti nikdar poguma, marveč ravno nasprotno. S podvojenimi močmi smo pripravljene delati me, kar nas je še. Pridobiti si hočemo, in smo jih že, kar največ novih članic, z veseljem nam bodo gotovo tudi za naprej po-

magali vlč. g. voditelj in vztrajale bomo z božjo pomočjo pri dobri stvari ter dosegle uspeh, za katerega se borimo in ki more osrečiti časno in večno nas in še bodoči rod...
Bog živi!

Orliški krožek Žižki. Poročila se je 15. svečana sestra Aga Žižek z bratom srenskim načelnikom Ivanom Nemeč. Naš krožek je zgubil sestro Ago, dobro telovadkinjo in igralko. Od začetka, ko se je krožek ustanovil, pa do kimovca v poslovnem letu, je vestno izpolnjevala dolžnosti tajnice. Bog Ti plačaj vse, kar si storila dobrega svojim sestram. Aga, naš krožek Ti kliče, bodi srečna v življenju, ki Ti ga je določil Bog! Bog živi!

Iz orliške centrale.

Žrebanje nagrad za najpridnejše nabiralnice novih naročnic Vigredi je izpadlo takole: Prvo nagrado »Slovenska kuharica« je dobila Zidarč Minka, Središče. Drugo nagrado »Varčna kuharica« je dobila Šegula Jelica, Kranj. Tretjo nagrado Misijonar« je dobila Kalan Minka, učiteljica, Zapotok. Četrto nagrado »Lepo vedenje« je dobila Čepe Otilija, učiteljica, Sv. Križ nad Mariborom.

Poleg izžrebanih pa so tudi še nabrale novih naročnic: Koren Mimica, učiteljica, Metlika (17 nov. nar.), Rožič Anica, Tržič (12 nov. nar.), Guardia Milena (10 nov. nar.), Prosenc Francka, Ribče (7nov. nar.), Flis Anica, Savna peč (7 n. n.), Arh Jožica, učiteljica, Bohinjska Bela (5 n. n.), Ramovž Albina, Stožice (4 n. n.), Černoga Anica, Videm (4 n. n.), Jeromen Pavla, Ježica (4 n. n.), Orešič Mar., Brezje pri Poljčanah (4 n. n.), Koprivc Francka, Zalna (3 n. n.), Drašler Lobjka, Borovnica (3 n. n.), Debevc Nada, Rakek (3 n. n.), Vajnceri, Čeplje-Vransko (3 n. n.), Lampe Franciška, Črnuče 3 n. n.), Vok Franja, Ljubljana (3 n. n.), Vasle Marjeta, Podvin, (3 n. n.), Hribar Marija, Kranj (3 n. n.).

Poleg teh je še mnogo takih, ki so sicer prijavile celo vrsto novih naročnic, niso pa izpolnile glavnega pogoja, namreč: do 31. januarja niso plačale naročnine vsaj za pol leta in zato pri žrebanju niso prišle v poštev.

Stadionska prireditve. 1. julija t. l. bo na stadionu letošnja orlovska prireditve. Orli in Orlice vse Slovenije bodo pokazali uspehe svojega dela. Poleg krojev naj pridejo tudi naše prelepe narodne noše v prav obilnem številu. Prvi julij bodi naš dan!

Izhaja vsak mesec. — Za članice je list plačan s članarino, za druge znaša naročnina 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. List izdaja Slovenska Orliška zveza (Anica Lebar) v Ljubljani. — Uredništvo in upravništvo je v Ljudskem domu.

Odgovorna urednica: Pavla Melihar.

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.

Zahtevaite
o vsaki trgovini izrečno le

Kolinsko cikorijo,

ki je res zelo dober in zdrav
pridatek h kavi

Zavarujte svoje življenje,
poslojpe, premičnine pri

Vzajemni zavarovalnici

v Ljubljani, Dunajska c. 17

Podružnice:

ZAGREB, Pejačevićev trg broj 15
SARAJEVO, Vrbanja ulica broj 4
CELJE, Breg štev. 33

Nova založba

r. z. z o. z.

Ljubljana, Kongresni trg 19
in podružnica Nove založbe, prej

I. Giontini

Ljubljana, Mestni trg

priporoča v nakup knjige in pisar-
niške potrebščine v bogati izbiri

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

NAJMODERNEJE UREJENO GRAFIČNO PODJETJE V SLOVENIJI

**TISKARNA - STEROTIPIJA - ČRKOLIVNICA - BAKROTISKARNA
LITOGRAFIJA - OFFSET - FOTOLITOGRAFIJA - FOTOKEMIGRAFIJA**

TISKARNA: izdelovanje vseh vrst
tiskovin, knjig, revij in
časopisov, v preprostem in umetniškem tisku.

LITOGRAFIJA: Izvrševanje vsa-
kovrstnih ilustra-
cijskih del, v eni ali več barvah, potom
kamenno-, offset- ali aluminijevnega tiska
kakor: plakatov, etiket, reklamnih tiskovin,
raznih vrednostnih papirjev itd. po lastnih
osnutkih kakor tudi po načrtih naročnikov.

KLIŠARNA dobavlja vsakovrstne kli-
šeje po risbah, perorisih,
fotografijah, akvarelnih in oljnatih slikah
za reprodukcijo v eno- ali večbarvnem
tisku ter v poljubni velikosti in obliki.

BAKROTISKARNA: Enobarvni
bakrotisk
najrazličnejših umetniških ilustracij kakor
tudi časopisov, revij, prospektov, albumov,
razglednic, propagandnih tiskovin itd. itd.

Poslušaj, bebica moja!

Da je perilo lepo bleščeče in
trna prijeten vonj, se mora
prati vedno le z „GAZELA“
milom, ki je najboljši do-
mači izdelek.

GAZELA MILO